

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

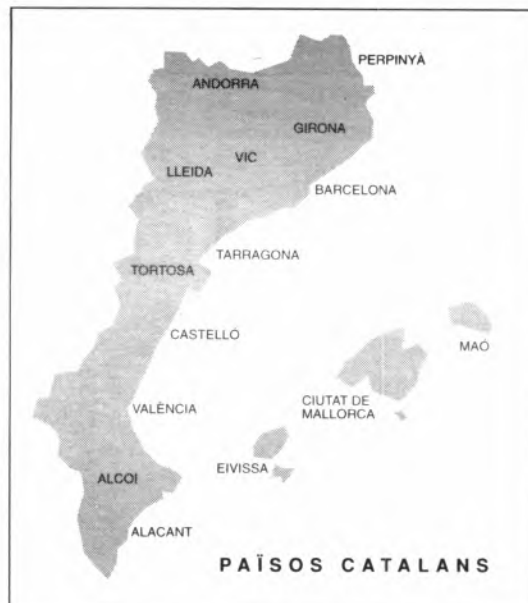
EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 329

15 DE DESEMBRE DE 1995

PREU: 200 PTS

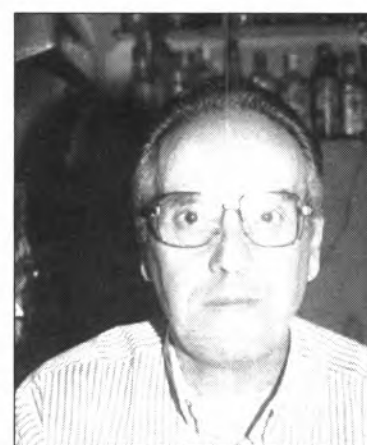
PRENSA
MALLORCA

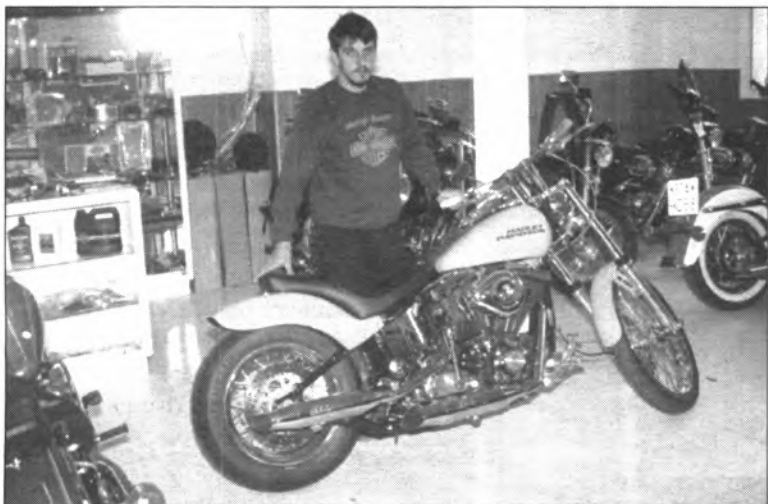
Nicolau Casaus, vice-president del Barça, fent el parlament després del sopar. A l'esquerra el batlle d'Inca, Pere Rotger, i a la dreta el president actual de la penya, Miquel Sampol. L'acte va esser presentant per Aina Femenies. (Reportatge fotogràfic a l'última pàgina.)

És la Farmàtica de la barriada de Pere Garau de Ciutat. Un lloc on es venen tota classe de productes naturals i sanitaris amb el propòsit que la gent tingui bona salut i una bona qualitat de vida.

En Ceferino Martínez és l'amo del restaurant-bar Uetam, al carrer de Joan Alcover de Ciutat. Les tapes i els berenars són l'especialitat de la casa. Despatxa menús a 750 pessetes.

N'Antoni Salom és l'amo jove de Motos Salom, un establiment ubicat als quatre cantons dels carrers Tomàs Forteza i Jeroni Pou. La Harley Davidson que veim a la fotografia és la reina, però la Yamaha, l'Aprilia i la Ducatti són sens dubte del millor del mercat mundial, i es venen en aquest emblemàtic establiment.

En Josep Cànoves és l'amo del Restaurant Can Pep, a l'Avinguda Gabriel Alomar de Ciutat. Els escaludums, el frit de matances i el peix a la mallorquina són els plats que recomana. A la carta s'hi menja per unes 1.500 pessetes. El menú del dia en val 850.

El sanador Jaume Joan imposa les mans al "Morenito" de l'Arraval de Santa Catalina, el qual al seu temps fou matador de vedells i mosso d'espases a la plaça de Toros de Ciutat, i ara es troba ja jubilat. El "Morenito" tenia migranya i problemes d'insomni, però des que el tracta el sanador ha conegut molta millorança.

**Divendres, dia 12 de gener
a Can Tronca (Sant Joan)**

L'ESTEL de Mallorca

fa **15** anys

Farem un sopar per commemorar-ho (2.000 ptes.)

Informau-vos al 26 50 05

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 2 S'espanya Espanya
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 7 Pedagogia lingüística
- 10 Galeria de fantasmes
- 11 ...per a Carme Riera
- 18 Enquestes
- 21 Carn capolada
- 22 Gloses
- 23 Festa Blaugrana

**Especial dedicat a les barriades de Foners
i carrer de Manacor. Si vos ha agradat,
telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada
quinze dies.**

Foc i Fum

• **N'Ignasi Moragues**, que és el secretari de la Federació Agrícola i Ramadera Balear (el sindicat agrícola dels senyors), ens manifestà l'altre dia que la seva organització està d'acord a fer el boicot als productes francesos, no perquè aquests facin proves nuclears al Pacífic sud, sinó perquè els francesos destrueixen camions de productes agropecuaris del nostre país, cosa que va contra els interessos d'un membre de la Unió Europea com som nosaltres. També està en contra de la importació de productes de fora de la U.E. pel mal que fan als nostres propis productes agropecuaris. Ja

els dic que, si tan bé vivien amb en Franco, que es comprin una màquina del temps i que se'n vagin a l'any 1942, quan creien que Hitler —el seu amic d'idees— anava a dominar tot lo món i acabar amb jueus, catalans, bascos i d'altres minories nacionals sense estat propi. Arruix i via fora!

• Dia 18 de desembre, a les 10 del matí, el magistrat-jutge de lo penal judicà, en judici oral, per un delictes d'injúries o insults, Mateu Joan i Florit com a editor de **L'ESTEL** i Jaume Sastre i Font com a autor d'uns articles en què es denunciava Ventura Rubí

Com cada dilluns, dilluns passat hi va haver una tertúlia al celler Las Tinajas de Ciutat. L'estrella de la tertúlia fou na Francisca Sunyer, la filla de l'amo de Cabrera (d'ascendència montuïrera), que va viure la República, la guerra i la postguerra al sub-arcipèlag de Cabrera, i que va presentar la seva obra Viure a Cabrera. Un llibre de l'Editorial Moll que val la pena de llegir ja que parla d'un temps i d'un lloc prou desconegut per molts de mallorquins.

ho sabeu, boicot als productes francesos i als dels països de fora del Mercat Comú Europeu.

• I ara que parlem de mercats; el **Mercat Municipal de Llevant**, que està a la barriada de Foners, agonitza. La meitat dels llocs ja han tancat i els amos dels que resten estan desmoralitzats. Les grans superfícies estrangeres, recolzades pels qui comanden a Mallorca, enfonsen els mercats i les botigues mallorquines.

• Com cada any, els **fatxes espanyols** (que, com fan els nazis qui neguen l'Holocaust, neguen el genocidi contra els Països Catalans) s'han aplegat el 20N a la piràmide de la vall "de los Caídos", construïda per esclaus republicans, per demanar que el faraó assassí, l'ogre de les rondalles de por, ressusciti. I ressuscitarà, però això no serà en aquesta vida, sinó per a ésser jutjat per l'Altíssim. A aquests nostàlgics "ressuscitadors" de genocides, jo

per endur-se l'aigua de Sencelles. Esperam que els simpatitzants de **L'ESTEL** li facin costat aquest dia, acudint al judici.

• Dissabte passat acompanyàrem el nostre col·laborador **Miquel López Crespí** a Llubí on, convidat per l'ajuntament i esponsoritzat per "la Caixa", al saló de plens de la Casa de la Vila —que per cert estava ben ple—, l'escriptor de sa Pobla va donar un recital poètic. Recital que va agradar molt i que recomanem a tots aquells que tinguin ocasió d'escoltar-lo. A propòsit, els ajuntaments, parròquies, associacions de veïns o altres entitats interessats en aquests recitals es poden dirigir a l'Obra Social de "la Caixa".

• Al districte 07006 de Ciutat **L'ESTEL** corresponent a les fires de Lluçmajor ha arribat aquests dies passats amb un mes de retard. Una carta de l'Associació de Premsa, que està a Sant Joan, amb matasegells del 22 de

S'ESPANYA ESPANYA!

Me cag en els reis!

MESTRE TOMEU

Sí, ho heu llegit bé: me cag en els reis! I no sóc l'únic que ho fa. Cada vegada som més els mallorquins que estem tips d'aquests subjectes privilegiats que, per més inri, s'emporten el mèrit (i l'esforç econòmic) d'altri. Tanmateix ningú no neix amb corona ni es coneix altra sang blava que la tinta d'estilogràfica. Però hi ha més motius. El primer és que els catalans no en tenim, de reis. Com a poble modern, en lluita per la sobirania, volem un món més just, solidari, harmònic i equilibrat. A més, tenim tradicions pròpies. Aquest és el motiu que, fa anys, em deixondí a prescindir dels monarques, tot i reconèixer (de justos és ser agraïts) els serveis que, quan era infant, em proporcionaren.

Però ja s'ha acabat! A ca una valenta puta (o a ca un covard macarró) els reis! Que Melcior, Gaspar i Baltasar se n'assabentin. Enguany, com tota la meua vida, he fet molta bonda, però, així i tot, que passin de llarg per ca meua, que sóc republicà i, si s'hi acosten, els fotrè fora per la finestra amb camells, patges i equipatges.

Tenim tradicions pròpies com és ara el tió de Nadal. I, si no, en podem importar d'altres que ens agradin més. Hi ha sant Nicolau o el pare Nadal, que, per afegitò, són més professionals i arriben quan toca: en començar les festes i no com els reis, que arriben quan hem de començar l'escola. Per això, des d'ara, només deixaré la sabateta amb faves la nit de Nadal i esperaré la recompensa al meu magnífic comportament. En canvi, dia 5 de gener barraré amb clau i pany la casa i, per un si-de-cas, encendré una foguera a l'escalfapanxes que socorrerà el cul a les llebres. Ja ho sabeu, lectores i lectors, inquisidores i inquisidors. Us convit a imitar-me i foragitar entre tots l'actual servitud.

Vull acabar desitjant-vos pau aquest Nadal (molts d'anys i bons!). Que el nou any superi amb realitats els vostres millors desitjos. Això, naturalment, a les persones de bona voluntat; als reis que els bombin! Ω

novembre, ens arribà a s'Arenal dia 5 de desembre. Fa 15 anys, enviar un **ESTEL** ens costava 40 cèntims, avui costa 14 pessetes. Això és el servei que ens dona Espanya als mallorquins. Independència!, que nosaltres ho farem millor i a més bon preu. Ω

Per Nadal,
regalau una subscripció de
L'ESTEL de Mallorca

Diumenge passat va tenir lloc el III Creuer de les Tradicions Catalanes. De bon matí, desembarcaren al moll seixanta-dues pubilles d'altres tants casals catalans amb els seus acompanyants, varen oir missa al Monestir de la Real, seguidament l'Ajuntament de Ciutat els va convidar a una festa al Castell de Bellver i més tard es féu un dinar de pinyol vermell a l'hotel Río Bravo de s'Arenal. Al vespre, els catalans varen partir cap el continent. A la fotografia, entre altres, veim el president de la Casa Catalana de Mallorca, el president de les Tradicions Catalanes que fa un parlament i un regidor de l'Ajuntament de Ciutat.

HAN DIT...

Mª Salleras, directora de Càrites-Mallorca: **Mallorca és una societat dual perquè exhibeix pobresa a pesar que tenguí la renda més alta per càpita d'Espanya.**

ΩΩΩ

Joan Verger: **Hauríem de dur un ciri a la Sang per agrair la unió que existeix dins el PP a pesar de l'època difícil que passam.**

J. VERGER

ΩΩΩ

Alejo Vidal-Quadras, botifler: **La independència de Catalunya amb un govern PP a Madrid desembocaria en un conflicte revolucionari violent.**

ΩΩΩ

Vivienne Lane, editora de **Mallorca Select**: **Conèixer Mallorca profunda serà la base turística illenca del futur.**

ΩΩΩ

Joan Vall i Clara, periodista: **Els catalans del Principat ens hem dedicat a fomentar l'euroregió i hem deixat de banda el nostre àmbit lingüístic, la història i la cultura. Algunes de les poques vegades que ho hem fet de manera oberta, clara i decidida (ERC pretén implantar-se arreu) ens hem mogut com l'elefant a la cristal·leria.**

ΩΩΩ

Àngel Colom: **Jo apel a la totalitat dels ciutadans. Som un sol poble, multicultural, multilingüístic, multireligiós, però un sol poble.**

ΩΩΩ

Miquel Picornell, president d'ASPNIMO: **Els nins amb Síndrome de Down poden integrar-se.**

ΩΩΩ

José Mª García, periodista foraster: **Beltrán ha comès amb el mallorca un assassinat esportiu. La Pantoja ho faria millor de president.**

ΩΩΩ

Vicenç Grau, president del mercat de Santa Catalina: **Els mercats ens ressentim de la presència de les grans superfícies.**

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

El Partido Popular, el darrer alè (i III)

A les eleccions del 36, a les Balears, va triomfar la coalició de les dretes, la qual s'emportà els set escons que estaven en joc. Ni un sol escó per al Front Popular. Les classes populars de Mallorca i Eivissa no dubtaren a l'hora de seguir la proposta política de la classe dominant tradicional. Amb paraules de Jean Bécarrud, "El programa electoral de la dreta era molt imprecís. Més be negatiu, proclamava el seu antimarxisme i preconitzava una lluita sense treva contra la revolució". Una societat agrària com la mallorquina que mantenia les estructures tradicionals expressava, per mitjà del vot, el seus sentiments més profunds; votar les dretes era afirmar la seva ferma voluntat de manteniment de l'ordre tradicional en tots els aspectes: econòmic, social, polític, cultural, religiós i moral. Votaven en consciència, aquells pagesos mallorquins. Es votaven a ells mateixos; votaven per la conservació del seu món i de la seva identitat feudalitzant. Aquesta consciència conservadora era igualment forta als diferents sectors de producció; les empreses —i, per tant, els treballadors— de caire modern i capitalista eren una excepció. Per altre costat, a Mallorca no hi havia bosses importants de jornalers agraris (a diferència d'Andalusia, on les masses de jornalers camperols varen ser molt sensibles a la crida revolucionària de l'anarquisme).

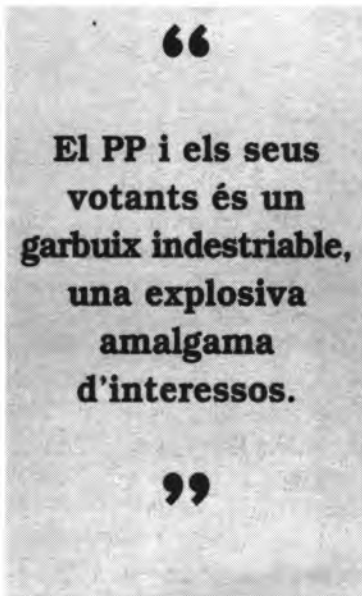
Per a aquestes classes populars conservadores mallorquines, el triomf d'En Franco era el seu propi triomf contra la suposada "amença revolucionària". L'alegria els va durar poc; de seguida hagueren de patir la misèria de la inacabable postguerra. I, a continuació, amb estupor, contemplaren de quina manera tan ràpida s'esvaïa el seu estimat món arcaic.

Ara, al 95, la pregunta essencial és: Si la societat mallorquina tradicional —i la menorquina i l'e-

vissença— ha desaparegut, a que ve, doncs, que el *Partido Popular*, la *CEDA* actual, mantingui l'hegemonia política a les Illes Balears? Si ja no hi ha món que conservar, perquè votar conservador? Si la classe dels cacics ja no existeix, perquè es manté una organització política que imita l'antiga *CEDA*? Si la major part de la població de les Illes es dedica a una activitat moderna i es dona una proletarització creixent, a què treu cap votar conservador, votar dreta? Si l'Estat espanyol expropia les Illes i les manté com a colònies, perquè es vota espanyolisme? Si els illencs són de nació catalana, perquè aquesta tebior en la defensa dels drets nacionals?

A les Illes, el *Partido Popular* té els dies comptats. Heus ací la meua tesi: Molts de segments de població pertanyents a les classes populars de les Illes no han aconseguit una acomodació ideològica a la modernitat —la societat moderna burgesa capitalista—. I no només els catalans, sinó que aquesta manca d'acomodació també afecta als forasters que han passat a formar part de les classes populars de les Illes (En queden exclosos aquells funcionaris que fan d'agents de l'ocupació espanyola). És gent que fa una activitat moderna o és un treballador modern, però té les seves arrels sentimentals dins la desapareguda societat agrària tradicional. Ells o els seus pares o la seva família han mantingut els sentiments i la ideologia conservadors, de referent a la tradició catòlica i amb un molt fort individualisme agrari. Han heretat un sentiment de rebuig a tot allò que signifiqui participació en un projecte modern social o nacional.

Amb unes paraules més directes: com més vells, més conservadors; però no pel fet biològic, posat que també hi ha els vells esquerrans de tota la vida. No basta definir-los com a conserva-

dors. Els militants d'*Unió Democràtica de Catalunya* també són conservadors, però tenen un projecte social i nacional. Els militants del *PP* i els seus votants a les Illes, no tenen ni projecte social ni projecte nacional. El *PP* i els seus votants és un garbuix indestruïble, una explosiva amalgama d'interessos econòmics, socials, culturals, dels més diversos sectors de població; interessos de sectors diversos que, de fet, continuament, entren en conflicte. Allò que fins ara els ha ajuntat és, precisament, el seu rebuig als projectes socials i nacionals.

El conglomerat és fals. Se junten per anar contra el socialisme o contra l'esquerra o perquè senten angoixa d'haver d'assumir la seva condició de nacionals catalans. Però els interessos d'aquests segments són divergents. En realitat, no poden ni volen endegar cap projecte seriós. Grans propietaris i petits propietaris, grans financers i modestos rendistes, constructors i hotelers, grans empresaris i petits burgesos que disposen d'una modesta empresa familiar, petits funcionaris que miren de fer carrera política, jubilats de la més diversa mena que voten el *PP* per inèrcia

ideològica, *gent de missa*, pobres i reaccionaris, que enyoren el franquisme, treballadors i petits funcionaris forasters que són espanyolistes, etc., etc.

És a la pràctica política tradicional de la dreta de les Illes a què m'estic referint. La pràctica del *PP* d'aquí parteix d'uns supòsits que són inexistents. Aquí encara no ha sorgit encara un partit de la dreta moderna.

Aquesta inèrcia ideològica franquista que ha afavorit el *PP* a Balears és a punt d'acabar el ble per imperatiu biològic. Les noves generacions no han viscut el franquisme. Els joves no han conegut la societat tradicional mallorquina; només per referències, si de cas. Es trobem immersos dins una societat burgesa moderna sotmesa a un procés de canvi continuat. Dins un procés de proletarització creixent, hem de pensar que els joves no han de sentir massa entusiasme per la proposta social real que és la que oferten les empreses capitalistes o estatalistes.

A les Illes s'ha produït una Revolució Cultural, i els dirigents del *PP* fan com si continuessin dins una societat franquista semi-analfabeta (Vegeu-ne l'exemple d'aquest pobre home de Joan Verger, ex-president del CIM, el qual públicament declara que no se'n avegonyeix del seu analfabetisme perquè, diu, *no li ensenyaren català a l'escola*). Patim encara una escola espanyolista i monàrquica, però fa temps que es va trencar el privilegi de la casta superior. La "Rebelión de las masas" que tanta por feia a l'oligarquia N'Ortega y Gasset s'ha acomplert, en part, en l'aspecte de l'accés a la cultura. Les "masses" catalanes i forasteres de les Illes tenen accés a una cultura mediocre, però semblant a la de les castes privilegiades. I el que és més important: la gran massa de joves illencs han deixat d'ésser analfabets en idioma català. Ω

HAN DIT...

Juan Riera: Aznarín, amb tota probabilitat, ja ha decidit que "a estos mallorquines no se les puede dejar solos". I ens enviarà un delegat de Govern acabat d'importar de Valladolid, més estirat que un tub i fidel només a les con-signes capitalines.

ΩΩΩ

Mateu Huguet, director-gerent de Son Dureta: **Tenim problemes per ingressar el 30% dels pacients que arriben.**

ΩΩΩ

Joan de Sagarra, escriptor: **M'emprenya aquest unànime o quasi unànime posar-se de genolls davant la figura del borbó Joan Carles I.**

ΩΩΩ

Biel Mesquida, escriptor: **Em fa una ràbia ferotge la classe dita "cult" que fuig de debats i polèmiques.**

B. MESQUIDA

ΩΩΩ

Jaume Matas, conseller d'Economia i Hisenda: **Balears ha rebut un tracte molt discriminatori. Nosaltres hem finançat inversions en altres comunitats de l'Estat. Amb aquests doblers s'han finançat Expos, aeroports que ningú no fa servir i carreteres per on no hi circulen cotxes.**

ΩΩΩ

Planas Sanmartí, periodista: **Ansón i l'ABC es posen al costat dels qui volen trencar les arrels comunes de catalans i illencs. I no estalvien despeses i mentides.**

NO BAIXI A PALMA

ROTULOS ARENAL

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ MILITAR, 242 (devora Correus) • S'ARENAL
TEL. 74 32 62

Jaume Joan i Bover

Cura per imposició de les mans

Carrer Joan Alcover, 10, entresol
Telèfon 464400 CIUTAT DE MALLORCA

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

L'inici del procés autonòmic a les illes (II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Josep M. Llompart, que no veia gens clar les dilacions del *Pacte Autonòmic*, em convidà a escriure a la secció que tenia en el diari *Última Hora*, "La Columna de Foc". Oferiment que vaig acceptar ben de grat perquè, en aquelles alçades de la reforma, eren pocs els mitjans que se'ns oferien als revolucionaris mallorquins. Com ja he explicat amb detall a *L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970)*, les activitats de lluita pel nostre alliberament nacional i de classe, quan no eren criminalitzades per la premsa burgesa o els servils i lacais a sou de la "unió sagrada" anticomunista i pro-monàrquica (AP, UCD, PCE, PSOE), eren silenciades olímpicament o desvirtuades a fons. Poques o nul·les informacions damunt el moviment assembleari i anticapitalista promogut per OEC; no res del nostre treball a barris, on la direcció del nostre Front de Moviment Ciutadà (Francesc Mengod, Jaume Obrador, etc) havien creat les primeres associacions de veïns de Ciutat i encapçalat les primeres lluites ciutadanes en contra del feixisme i el capitalisme; silenci absolut damunt la reorganització del moviment obrer a l'hosteleria, la sabata, la fusta; no res pel que fa a la creació d'Unió de Pagesos de Mallorca (on homes com el santamariè Gori Negre hi feien un paper destacat); silenci damunt les activitats de les Plataformes Anticapitalistes d'Estudiants; tampoc no existíem ni a Sanitat, ni a pobles; a Menorca, l'OEC era una força determinant i també planava el silenci damunt la nostra lluita. No és estrany que actualment els historiadors propers al PCE —com per exemple David Ginard—, persones, en definitiva, que no visqueren aquells esdeveniments, ara, consultant els diaris de l'època o parlant solament amb protagonistes d'un partit (especialment partidaris del carrillisme illenc) es pensin que tot a Mallorca, dins del moviment obrer i popular, fou obra dels antirepublicans partidaris de la monarquia, de la "sagrada unitat d'Espanya" i del manteniment dels aparats repressors del franquisme: del P«C»E. El diumenge 20 de març de 1994, a *Última Hora*, David Ginard afirmava

que "... el surgimiento, hacia 1968, de CCOO en Mallorca se vincula casi exclusivamente a la actividad clandestina del PCE". Aquestes opinions tan poc fonamentades (a David Ginard sembla que només li interessa la versió del carrillisme illenc, menyspreant olímpicament l'opinió, història i fets protagonitzats per les altres forces polítiques d'esquerra, i això és pur i simple sectarisme), es repeteixen en molts dels seus treballs i es poden trobar especialment en el capítol "Comissions Obreres i el moviment obrer mallorquí durant el franquisme", pàgines 241-263 del seu llibre *L'esquerra mallorquina i el franquisme*. Però del subjectivis-

gudes i places— dels quaranta anys d'opressió feixista.

L'OEC repartí milers de fulls volants per barris i pobles, escrigué articles a la premsa, repartí unes meravelloses aferratines que havia dibuixat un dels nostres militants, el delineant Monxo Clop. Aferratina que encara avui dia palesa l'art i el treball acurat d'algun dels nostres treballs d'agitació i propaganda.

Una comissió d'OEC va lliurar una carta de protesta a l'Ajuntament —dia 15 de maig de 1978— signada per qui era aleshores el nostre Secretari General, Mateu Ramis, que deia, entre altres coses: "Volem: 1) La substitució de tots els noms imposats per la

Baleares i a *Última Hora*. Vegem, per exemple, què en deia aquest darrer diari (26-V-1978). A un raconet (i això ho feien amb totes les notícies referents a l'esquerra revolucionària mentre empraven primeres pàgines i grans titulars per a promocionar qualsevol dels nous personatges que calia enlairar a causa del seus acords amb la reforma del franquisme que portava a terme la classe dominant) es podia llegir, dificultosament: "Cambio de nombres de calles y plazas. La Organización d'Esquerra Comunista ha dirigido un escrito al alcalde de Ciutat, Paulino Buchens, proponiendo el cambio de los nombres de calles y plazas, a fin de, entre otras cosas, terminar con el 'continuat procés de destrucció i despersonalització, aguditzat per la victòria feixista...'".

'La OEC propone la formación de una comisión integrada por la Obra Cultural Balear y personalidades de marcada significación cultural en las Islas. La OEC piensa que una comisión con el trabajo de elaborar una nomenclatura alternativa para calles y plazas ofrecería garantías de efectividad a los nuevos y necesarios Ayuntamientos democráticos'. Això era tot. I ens podíem donar per satisfets per haver sortit en una ressenya a un racó del diari! Durant anys, i a mesura que s'anava consolidant la monarquia impulsada bàsicament per PCE i PSOE, AP i UCD (els partits dels consens), això era el màxim a què podíem aspirar els partits que lluitàvem per l'autodeterminació, la república i el socialisme.

Maig de 1978: Els membres del Pacte Autonòmic feia set mesos que no es reunien

La gent, a Mallorca, a totes les Illes, començava a avorir-se en veure les maniobres dilatòries (per aconseguir el nostre autogovern) que feien els partits parlamentaris. Eduardo Jiménez, dia 16-V-1978, informava sota el títol *Después de siete meses de inactividad total*, sobre la primera reunió del *Pacte Autonòmic*, "en la que participaron dos diputados —Francisco Garí por UCD y Félix Pons por PSOE— además de representantes de UDIB, PSI, PCIB, PNM (antigua Unió Autonomista),

VOS CONVIDAM!!
A L'ACTE AUTONOMISTA:
* PROJECCIÓ PEL·LÍCULA "DIADA PER L'AUTONOMIA"
DE VICENS MATEU
* COL·LOQUI DAMUNT L'AUTONOMIA,
PARLARAN: ANTONI SERRA I
MIQUEL LÓPEZ CRESPI

DIA 20 DE JUNY - 21 HORES, AL LOCAL IDEAL - STA. Mª DEL CAMÍ
ENTRADA GRATUÏTA * ORGANITZA O.E.C.

me i parcialitat de David Ginard, que afavoreix amb els seus escrits una tan sols de les moltes forces de l'esquerra mallorquina que ajudaren a bastir el moviment obrer i popular de les nostres Illes, en parlarem més endavant.

En aquest capítol volíem deixar constància del creixent mur de silenci que —des dels mitjans de comunicació del capital— s'anava fent entorn de les opcions autènticament revolucionàries (parlam de partits i organitzacions tipus PSM-PSI, OEC, PORE, MCI, CNT, etc, etc).

El silenci entorn de la campanya d'OEC Volem noms populars i en català a places i carrers

Un exemple evident del que estam escrivint va ser —entre molts altres— la campanya de mesos que portà OEC —i a la qual s'afegiren l'OCB, el MCI, el PSM (PSI)...— per anar esborrant de la nostra Ciutat l'empremta —en la retolació d'avin-

“
L'OEC repartí
milers de fulls
volants per barris
i pobles.
”

Dictadura que res tenen a veure amb la tasca del nostre retrobament com a poble.

2) Que la nomenclatura dels nostres carrers i places respecti la nostra història, les nostres formes de vida, el mitjà ambient, etc., i, sobretot, la lluita per la nostra cultura i la democràcia.

Especial preocupació seria la de conservar els noms populars dels carrers que existien abans del feixisme així com donar relleu als fills del nostre poble que hagin treballat per la nostra cultura i per la nostra llibertat: Biel Alomar, Aurora Picornell, Emili Darder, etc, etc".

Aquesta campanya —com moltes d'altres de l'OEC—, comptà amb la participació de centenars de persones identificades amb els nostres objectius i durant setmanes —amb participació de l'OCB, el PSM (PSI), el MCI, etc— fou un punt de referència combatiu; només sortí reflectida en un parell de retxes a

HAN DIT...

Jordi Tardà, periodista musical: La cultura musical catalana és molt superior a l'espanyola.

ΩΩΩ

Antoni Serra: Llegesc que IU d'Andalusia reclama un "deute històric" de l'Estat amb la seva comunitat autònoma. A mi, ¿qui em pagarà el "deute emocional i cultural" que varen contreure els andalusos durant el franquisme? ¿Qui em tornarà la tranquil·litat d'esperit després d'haver aguantat na Lola Flores, el Pescaïlla, les Lolitas i les María Jiménez?

A. SERRA

ΩΩΩ

Lluís Ripoll, editor: Segons va escriure el viatger francès, Enrique Estebe de Bosch, l'any 1897, a Mallorca l'element oficial i les classes altes utilitzaven l'espanyol, si bé el poble senzill es va mantenir fidel a la llengua catalana.

ΩΩΩ

Gabriel Pieras, historiador i cronista oficial d'Inca: A Inca a finals del segle XIX hi havia pocs forasters però significatius. Guàrdies Civils i carabinyers, així com el cirurgià, el jutge i personal administratiu.

ΩΩΩ

José Curto, diputat del PP: El Sr. Gabriel Cañellas ha de tornar tot el que ha robat. (Després va demanar disculpes.)

ΩΩΩ

Pep Sala, músic de SAU: Europa és ara com una mena de puzzle on les peces no acaben d'encaixar. Comparant Catalunya amb altres èpoques, està molt millor però s'ha de seguir informant i reivindicant la identitat catalana.

ΩΩΩ

Francesc Soler, jugador del Mallorca: Preferesc un plat d'arròs brut a fava asturiana. El meu somni és tenir una possessió a la Part Forana per estar un poc aïllat.

MCI y PTE. Únicamente la convocatoria el Partit la reunió tuvo lugar en la sesión Dragán... La sesión i caràcter informatiu".

En era sabut de tots, no hi es a explicar. Era evident espres de la signatura del en aquell llunyà 4 de Juny 7, no s'havia fet res. I això neixien els mateixos Fèlix Francesc Garí a la reunió de 5-V-1978 a la Fundació i. Escribia Eduardo Jiménez. Allí comenzaron las interpe- s de los partidos no parla- ios [PSM (PSI), OEC, PTE...] que exigieron una y z una razón clara por el en la convocatoria del Autonomico a pesar de las las peticiones de los partidos tarios. Tanto Pons como explicaron que no había práctico a presentar a la n del Pacto. Por otra parte era l'únic que importava rtits del consens amb el isme reciclat i la monar- había unas conversaciones so que estaban llevando a s parlamentarios".

via passat un any d'ençà la ira del Pacte... i es reconei- olícament, sense cap mena gonya, que "no había fruto o a presentar". Cap guany l nostre autogovern en any de grossera inactivitat. s endavant —el 3 de juny 8—, el Consell de Ministres rovar el Decret Llei de pre-autònom de "les s". Si llegim l'interessant de Roberto Mosquera i Nadal *El procés autonò- ular (1976-1987)* (vegeu l), constatarem com aquest Decret-Llei suprimia el llengua catalana del text iu. Llegim en el llibre smentat (pàg. 40): "El text va quedar redactat així: speto a la norma constitu- máxima expresión de la id democrática, el presente ecreto-Ley tiene un conte- estado a este período pre- mico, regulando aquella

que es imprescindible para su objeto y dejando, en su caso, para después de que la Constitución haya entrado en vigor, la regula- ción jurídica del uso oficial de la lengua y de la bandera regiona- les, que son realidades sociales vigentes en Baleares". R. Mos- quera i A. Nadal, en la mateixa pàgina 40, continuen: "Albertí va dir en una entrevista publicada el 7 de juliol de 1978 en *Última Hora*, que lamentava aquest fet, i afegia: 'No conozco las razones por las que no se ha puesto esa denominación lengua catalana, pero debe haber algo importante para que así haya sido...'".

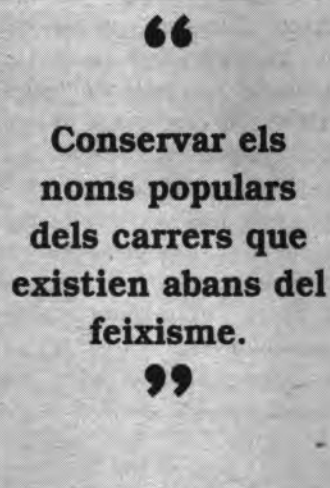
UCD: La dreta centralista de sempre

En aquests mesos (maig-juny-juliol de 1978), encoratjat per Josep M. Llompart vaig escriure tota una sèrie d'articles en contra de la política gonellista i antina- cionalista dels partits del Pacte Constitucional antirepublicà i pro-monàrquic (AP, UCD, PSOE i PCE). I especialment contra les maniobres per desmobilitzar el poble mallorquí (cada vegada més la *Diada nacional* del 29 d'octubre del 77) anava quedant en l'oblit, ordides per UCD —ara ja sabem que amb ajut dels altres partits dits "majoritaris".

Vaig escriure a *Baleares*: "La UCD —la dreta centralista de sempre— ha demostrat al poble de les Illes Balears i Pitiüses que la seva firma al text del *Pacte Autòmic*

era just el que ja sabíem: una firma per fer demagògia barata i treure vots. Recordem aquelles declaracions del senyor Gil Men- doza (UCD) a la revista *Saida*: 'El Pacto tenía una finalidad cla- ramente electoral. Queríamos que no hubiera enfrentamientos entre autonomistas y no-autono- mistas. Para nosotros fue un 'pacto de honor', para no insultarnos durante las elecciones'.

'Fa uns mesos, Raimundo Clar (UCD) ja declarava que calia no incloure el nom exacte de la nostra llengua —la catalana— dins el text preautonòmic per 'no herir suscep- tibilidades', ja era un senyal del

que seria el decret en mans de la UCD. I, si volem encara més declaracions gonellistes, ara mateix (*Última Hora* 7-7-1978) l'empresari Jerónimo Albertí declara xalest i panxa-content: 'No conozco las razones por las que no se ha puesto esa denominación, pero debe haber algo muy impor- tante para que así haya sido.' I, més endavant, continuava el meu article, dient: "L'Organització d'Esquerra Comunista (OEC) creu que tota aquesta trista història, a més de demostrar al poble una vegada més l'incapacitat i l'im- potència d'UCD —així com la seva mala bava anti-cultural i anti- nacionalista—, demostra també com no han de fer-se les coses: tot això és resultat d'unes 'converses' amb el Govern dutes al marge dels ciutadans, mig en silenci, sense

que ni els mallorquins, menor- quins, eivissencs o formenterencs se sentissin il·lusionats per unes 'negociacions', sobre les quals ben poc se'ls informava i, a més, no se'ls tenia en compte per a res. El 'resultat', ja l'hem vist: un text de règim preautonòmic buit de poder i que encara fa befa i escarni de la nostra llengua i de la possibilitat de la seva normalització lingüística".

Antoni Serra demana la dimissió dels parlamentaris d'UCD per ineptitud total

"La resposta popular" —conti- nuava escrivint— "ha estat aques- ta vegada prou ferma i caldrà que ho sigui encara molt més si de veritat volem fer marxar el carro de l'Autonomia aturat pels 'nos- tres' parlamentaris —especialment de l'UCD—. Antoni Serra ha demanat ja la seva dimissió per ineptitud total. Ha protestat acti- vament l'Obra Cultural Balear (OCB), el Col·legi de Llicenciats, el departament de Català de la Facultat de Filosofia i Lletres, la Coordinadora d'Associacions de Veïnats, Sindicats, partits d'es- querra, etc, etc.

L'Organització d'Esquerra Comunista (OEC) s'uneix activa- ment a l'esperit i contingut d'a- questa protesta ja que l'OEC —com altres entitats i organitza- cions populars— lluita i perma- neix unida al poble que aquell 29 d'octubre de 1977, d'un extrem a l'altre de les nostres terres, va acudir a aquella cita històrica per a demanar el dret a ser ell mateix, amb les seves pròpies institucions d'autogovern. I, perquè aquell dia esdevinga un dia històric, hem de continuar lluitant —al marge de bubotes centralistes estil UCD.

La impotència dels ucedistes i el seu manifest menyspreu per la llengua catalana ens demostra una vegada més que ningú —i menys els franquistes d'ahir— no dona res gratuïtament. S'ha de pagar en lluita, en esforç constant, en opo- sició a l'injustícia establerta, en l'assoliment d'una societat lliure, és a dir, d'una societat sense opressors ni oprimits." Ω

DE BONA FONT

Segons una revista de Madrid, el rei espanyol **Juan Carlos** no va voler assistir al llançament de la nau *Columbia* perquè l'as- tronauta López-Alegria va sig- nar la invitació com "Michael", que va trobar "poc espanyol", en lloc de "Miguel".

ΩΩΩ

Des dels ordinadors de la **Im- premta Planisi**, un tal **Juan Antonio Picornell** es dedica a enviar missatges pel correu electrònic insultant el Barça i els seus seguidors. Els qui co- neixen l'amo d'aquesta im- premta diuen que també és un racista foraster rabiós.

ΩΩΩ

Una coneguda militant d'**Els Verds** explicava l'altre dia que la primera persona a qui va sentir dir "barco de rejilla" va ser la seva padrina, quan ella era nina, fa devers 25 anys.

ΩΩΩ

Càmllo José Cela Conde ha abandonat el Grup Serra i ha fitxat pel DM. El motiu vertader d'aquest canvi ha estat la guerra que mantenen pare i fill enfront de la qual **Pere Serra** ha pres pertit pel vell Cela. La baixa de Cela Conde ha estat molt ben rebuda dins la redacció d'UH perquè aquest bergant s'embut- xacava cada mes 400.000 cas- tanyes per fer les editorials del dissabte i del diumenge, més la secció *Turner* i una petita col- laboració diària a la pàgina 2.

C. J. CELA CONDE

ΩΩΩ

Un dirigent del PP nascut a Astúries l'altre dia va comentar en petit comitè que la monar- quia espanyola té els dies comptats perquè, segons ell, quin futur pot tenir la monar- quia dins l'Europa unida del segle XXI?

ΩΩΩ

Al sopar del Foment del Turisme de Mallorca, l'únic que va fer el parlament en català va esser el president **Soler**. Tota la resta, començant pel president del Foment, **Juan Palou**, es van comportar com autèntics esclaus i van xerrar en foraster.

Jani S.L.

ERVEIS DE NETEJA
eteges d'obra nova • Vaixells
i de sinistres • Neteja en general
Imè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'Arenal (Palma)

Per Nadal
alau subscripcions
de L'ESTEL
n regal per aquestes festes

FRANCISCO MANUEL DE LOS HERREROS, 6 • Tel. 46 74 69 • 07005 PALMA

• ORTOPÈDIA ESPORTIVA • DIETÈTICA
• CALÇAT ANATÒMIC • HIGIENE
• PUERICULTURA • TERÀPIA NATURAL
• NUTRICIÓ • COMPL. PER APRIMAR-SE
• COSMÈTICA NATURAL • NUTRICIÓ INFANTIL
PRODUCTES NATURALS

Masguait, S.L.

- Materials de Construcció
- Prefabricats Formigó • Transports
- Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor

Telèfon 742768

Mahatma Gandhi, el separatista (XII)

Antimaquinisme i Swadeshi

Gandhi seguí el consell d'observar un any de silenci. El 4 de febrer de 1916, amb motiu de la inauguració de la Universitat Hindú de Benarés, féu el seu primer parlament i acabà en escàndol, car atacà els prínceps que hi havien anat en gran aplec i els féu una crida a donar llurs joies als pagesos pobres —d'on sols podia venir la salvació de l'Índia. La presidenta de l'assemblea l'interrompé molt indignada i li retirà la paraula.

En l'aspecte econòmic, Gandhi seguí desplegant idees concebudes des de la religió i no de fets econòmics —o de l'economia mundial. Gandhi no havia estudiat la bibliografia tècnica econòmica. Acusà la màquina com a causant de molts de mals i preconitzà l'ideal de l'autosuficiència econòmica en petits grups (*swadeshi*). Digué en uns parlaments: "La *swadeshi* és l'esperit dins de nosaltres que ens indueix a limitar-nos i a emprar sols l'entorn immediat i a servir-lo, i excloure'n el més allunyat... En l'àmbit de la política hauria d'aprofitar les institucions nadiues i servir-les tot posant remei a tots els mals palesos... No entenc la *swadeshi* com un moviment de boicòt venjatiu. Vull que s'entengui com un principi religiós que tothom hauria d'observar... és una disciplina religiosa que s'ha d'acatar sense fer gens de cas del malestar físic que pugui causar a l'individu. Un practicant de la *swadeshi* aprendrà a passar sense centenars de coses que avui són tingudes per necessàries. La *swadeshi* és l'únic ensenyament en harmonia amb la humilitat i l'amor". Heus ací definit aquest ideal gandhià com una combinació d'ideal espiritual amb senzillesa ecològica i arrelament patriòtic insubornable. Aparentment és un simple ideal, entre tants, prou irrealitzable a la nostra societat del consum i la implacable rutina. Tanmateix, és clar que, a més austeritat de vida, menys facilitat de ser colonitzats i controlats des de l'exterior. I menys fàcil que els nostres polítics siguin comprats per la potència colonitzadora. Si els líders polítics catalans duguessin una vida més senzilla, açò fóra un criteri relativament fiable per destriar els honrats dels corromputs o dels fàcils de corrompre. Tots hauríem, però, de maldar per sim-

plificar les artificioses condicions de vida occidentals. Són passes que, si les donam, ens conduiran cap a una major concentració a nivell de consciència per afrontar el nostre alliberament nacional.

La intenció de Gandhi no era pas un tornar arrera. Ningú menys donat que ell a les nostàlgies "dels bons temps antics". Ni professà odi contra Occident ni horror a la civilització ni menyspreu a l'economia. La seva revolució guaitava cap a l'avenir, i s'anticipava als gravíssims problemes medioambientals de la nostra època, amb severes esperances i aguda visió de futur. És el primer savi que prescriu a Orient el treball com a deure i com a via de salvació. Posà les bases d'una nova constitució civil, un nou model de desplegament econòmic que ara les ONG en dirien adaptat i escaient, i també d'una nova cultura de la moderació. Però l'únic interès que l'economia té per a ell rau en quelcom que els grans economistes (Karl Marx entre ells) no han considerat gaire: l'únic interès de l'economia no és el desenvolupament econòmic, sinó el desenrotllament de la persona humana, sa pau, elevació i deslliurament. Diu: "No és possible negar-nos —objectarà molta gent— que un ús raonable i limitat, que un progrés de la màquina degudament dirigit, contribuirà al bé i a l'alliberament sense exposar la persona humana als cataclismes apocalíptics de les grans crisis i guerres." I és cert, si hom fóra capaç de destriar i autolimitar-se. Escriu Lanza de Vasto, el seu més fecund deixeble europeu: "Si els homes d'avui no s'han convençut del caràcter perjudicial d'un sistema que els ha dut de la crisi al crac, del crac a la revolta, de la revolta a la guerra; que corromp la mateixa pau i la torna treballosa i inquietant; que fa de la guerra un cataclisme universal quasi tan desastrós per als vencedors com per als vençuts; que fa malbé el sentit de la vida i la vàlua de l'esforç; que produeix la lletjor del món i l'embrutiment del poble; si els homes d'avui acusen qualsevol dels mals que els aclaparen i els atribueixen a qualsevol causa abans que al desenrotllament de la màquina, és perquè no hi ha pitjor sord que aquell qui no vol oir."

És menester que la pueril admiració pels brillants juguets que els apassionen, és menester

que la fanàtica exaltació per l'ídol que s'han forjat, i al qual estan disposats a sacrificar llurs fills, els hagin embogit i clos els ulls a l'evidència, per tal que segueixin esperant, del progrés indefinit de la màquina, l'adveniment d'una edat d'or.

No parlem pas del trastorn que el progrés de les màquines ha fet sofrir sens descans a les institucions humanes; parlem sols dels avantatges amb què sedueix el ximple: com estalviam temps i treball, com produeixen en abundor, multipliquen els intercanvis i ocasionen un contacte més íntim entre els pobles, acabaran per assegurar a tots els pobles un repòs perpetu.

Si és veritat que estalvien temps, com explicar que als països on regnen les màquines sols trobam gent que mai no té temps? Mentre als països on l'home ho fa tot amb ses mans, hom hi troba temps per a fer-ho tot, i encara li'n sobra per a no fer res.

Si és veritat que estalvien esforç, per què on regnen tothom hi és enfeinat, sota el pes de tasques ingrates, fragmentàries, apressades pel moviment de les màquines, i a treballs que desgasten la gent, l'oprimeixen, l'emboqueixen i l'ensopeixen? Semblant estalvi d'esforç, val per ventura la pena?

Si és veritat que produeixen l'abundor, com explicar que on regnen hi ha també ravaus amagats amb una atroç i estranya misèria? Produeixen l'abundància, i no poden produir la satisfacció? La superproducció i la desocupació han acompanyat lògicament el progrés de les màquines, mentre hom no ha fet una guerra o trobat un forat per llançar-hi l'excés de producció.

Si és cert que multipliquen els intercanvis entre els pobles, no és de sorprendre que els tals pobles sentin els uns vers els altres un enfelloniment profund. N'hi ha prou de sentir-se fregat contra algú, malgrat d'ell i de mi, per començar a odiar-se. Serà lamentable, però és humà. Els contactes mecànics i forçats no generen pas la unió. El cas és que l'emperador Vespasià ja havia prohibit l'ús de les màquines "que priven els humils de llur treball i mitjans de subsistència".

Aquest és el programa econòmic de Gandhi tal com el presentà a la Societat d'Economia d'Al-lahabat, el 22 de desembre

del 1916: "No podeu servir Déu i les riqueses; aquesta és una veritat econòmica de gran valor. Hem de fer una tria. Els pobles d'Occident gemeguen per les puntades de peu d'aquest monstre, el déu del materialisme. Llur creixement moral s'ha quedat enrera. Avui en dia mesuren el progrés en lliures, xflings i cèntims. L'objectiu de tots és el nivell de vida americà; Amèrica és la fita de l'enveja dels altres pobles. He sentit dir a molts dels meus coetanis: 'Volem atènyer el nivell de vida americà però evitar els seus mètodes.' Goso afirmar que tal intent està condemnat al fracàs. No poden ser savis, mesurats i aïrats tot ensems. M'agradaria que els nostres dirigents ens ensenyassin a ocupar el primer lloc de la moralitat... Si l'Índia realitza els valors morals, no ha de témer cap enemic i no ha menester cap exèrcit. Cerquem primer el regne de Déu i sa justícia, i obtindrem la promissió cega que tot l'altre ens serà donat per afegit. Aquesta és la veritable essència econòmica."

Naturalment hi havia crítiques que feien befa de la tossuderia de Gandhi amb el torn de filar manual. Imaginau-vos que n'hauria dit l'ABC: d'"aldeano" i "paleto" a "catalán contrario al desarrollo" i "antiimperialismo tercermundista". No cal dir, però, que sabia bé que el torn de filar era una màquina antieconòmica, però costava poc i, si més no, aportava uns ingressos mínims a milions de famílies que durant una part de l'any es trobaven subocupades. A més, era un mitjà per alliberar l'Índia de la dependència de la indústria tèxtil anglesa. Al seu parer, l'Índia podia renunciar a la majoria de les importacions, tret de la roba. Per açò el *carka* (torn de filar) esdevingué el símbol de l'autodeterminació o autogovern (*swraj*) i Gandhi insistí en fer-ne un símbol nacional incorporat a la bandera índia. El *carka* i sa filosofia esdevingueren un eco dels mots de Jesucrist als fariseus que el volien embolicar amb la famosa pregunta capciosa: "Hem de pagar tribut al Cèsar?"; "Dau-me una moneda. Qui és aquest? El Cèsar. Doncs tornau al Cèsar allò que és d'ell i en duu la imatge, i a Déu allò que li pertoca." Tornar als anglesos llurs productes manufacturats. La màquina encadena, la mà allibera. Milers d'in-

DE BONA FONT

Ho va sentir tothom. En tornar a sopar multitudinari criden a l'alt directiu del Mallorca al telèfon. En tornar a la taula, aquell va amollar ben fort: *Vatua món, era la meua dona que e cridava des de Madrid! És molt empenyada perquè més d'un any que no li he pegat un pinyol.* No cal dir que aquest comentari masculista i va agradar gens a les dones que compartien taula.

ΩΩΩ

L'Obra Cultural Balear es preparant un merescut hominatge a Xesc Forteza.

ΩΩΩ

Miquel Segura comparteix l'anàlisi que hem fet des d'aquestes planes sobre el complert dels botifarres contra Tòf Soler. L'altre dia va escriure: **Un sector del PP, fonamentat i ubicat a Ciutat, no tolera que el govern estigui en mans dels que ells consideren uns mossons mediocres, uns vulgaros burgesos forans. És subtil rebel·lió dels aristòcrates (...); jo pens que, per aquesta part, podem dormir tranquils: la rebel·lió dels aristòcrates del PP no tindrà res més enllà de l'univers viscotà d'aquells que un dia forer ja no són. Ara com ara, ni poder ni la glòria habita entre domassos i blasons.**

M. SEGURA

ΩΩΩ

Segons un còmic conegut per Juanito Navarro i que pastura per Madrid, **PP significa Pataje Popular porque tier Tocino, Oreja y varios chorros.** No està malament per venir de qui ve!

ΩΩΩ

Alfonso Salgado és un hipocrita i un sepulcre emblanquinat. Al debat del *Canal 5* sobre *Monarquia o República*, es va fer el beneït que **Bartomeu Mestre** de passar va fer una referència a l'amor del rei, **Marta Gayà**, fet que tot Mallorca sap.

remaren la pròpia roba d'impicció en monumentals "falles" olonials. Gandhi encara cà el lloc central de la seva panya en favor del *carka* canvià els seus vestits: a par-el setembre del 1921 només cà el mocador espatller amb tothom el coneix: Gandhi assà sempre la seva actitud itual en la seva manera de r, i ara s'arreglerava al cos-lels més pobres entre els es que no tenien prou diners comprar-se *khadi*, per a un t sencer i s'havien d'acontemb un mocador espatller.

anza del Vasto explica així ratègia independentista en nomia segons el model hià: "Els meus companys deixebles— tenen entre 18 i 19 anys. Provenen de tota l'Índia, otes les castes. Majorment al-lots nets, rudes, somrients, ials, consagrats en cos i ia a la bona causa. L'apre-atge de l'artesanía va apare-i l'ensenyament de la doctri-ots han de saber cardar i filar més no, han de filar llur prò-oba. Poden, a més, aprendre altra artesanía: la de la fusta, ir o el paper. Han de menjar plegats, cosa natural altra-entre companys de treball, la més horrible de les obli-ons per al fill d'un brahman. d'escombrar i netejar per el fill d'un brahman pren el tres vegades al dia, però preix viure sobre un munt de abans d'"embrutar-se" nete-el terra, tasca que pertoca ènitament a l'intocable. Uns ultres s'han de sostenir, ins-se i exhortar-se, i exercitar-les onze virtuts que consti-ten la Regla.

In cop preparats, rebran la ga d'una aldea desheretada. ran d'adoctrinar-la amb la ula i l'exemple, unir-la a la a comuna mitjançant el tre-Sostenir o restablir les anti-indústries i crear-ne de no-Desplegar arreu el filat de , matèria primera a l'abast de om i amb eines barates. lar per la neteja d'establies, rs i aigües; prevenir les èmies. Distribuir els medica-ts senzills, vigilar el règim ali-tari, proveir la protecció dels ts i de tots els animals (no de les vaques i serps). Orga-ur els gremis artesans i l'ordre conreus, de manera que l'al-sigui autosuficient. Adreçar edent dels productes cap als es de l'Associació General de ndústries Aldeanes, des d'on i enviats a les botigues urba-venuts a preus fixos."

'reparar la independència na-al mitjançant la independèn-conòmica. **Jaume Tallafero** (tinuarà) Ω

Pedagogia lingüística

Llengua i catolicisme

Com a mallorquí i com a catòlic voldria fer dos suggeriments:

El primer, que el Bisbat de Mallorca tradesqui i editi, si no ho fa altra institució catòlica, el llibre de Sa Santedat el Papa Joan Pau II *Carissimi giovani* ("Estimadíssims joves") al català perquè puguem llegir en el nostre idioma els ideals catolicistes referits especialment al jovent.

El segon, a les escoles religioses de Mallorca, que tinguin en compte les vegades que el Papa ha parlat en el seu pontificat a favor de les nacions sense estat, de les cultures minoritzades i de la conservació de la llengua pròpia i que, en conseqüència, s'aturin de menysprear el nostre idioma i el facin servir de bona gana com a vehicle normal d'aprenentatge a les seves aules. No com ara, que la majoria d'aquests centres docents es limiten a ensenyar el català o mallorquí com un idioma estranger, es veu que per força, de mala gana, només perquè ho diu la llei i, per això, llavors no el fan servir per res. Com quan ensenyaven llatí. Com si els mallorquins ja no parlàssim mallorquí.

Escoles religioses: veïem si us aturau de fer el cas del moix al magisteri de l'Església Catòlica sobre l'assumpció de bon de veres de la cultura pròpia formant unitat amb la fe. Veïem si escoltau allò que predica Sa Santedat el Papa sobre aquesta qüestió i en feis una mica de cas. **Jordi Caldentei, Manacor**

Les llengües tenen nom

El Partido Popular (PP) té escrúpols d'anomenar les coses pel seu nom, com és ara dir català a la llengua que es parla a les illes Balears i Pitiüses. Complicat ho tenen, aleshores, i malament ho podem tenir nosaltres, els habitants d'aquestes illes que vivim sota la direcció política d'aquest partit, en el qual sembla que, en el tema lingüístic, encara existeixen complexos i prejudicis seculars, que no se saben o no es volen superar. En el fons, però, tot i que sigui per una qüestió de noms, ben poc es pot esperar a favor de la llengua catalana, a les Balears i Pitiüses, de partits que compleixen les normes, directrius i consignes de Madrid, i que no han demostrat mai ni la sensibilitat, ni la conscienciació necessàries en un tema tan important. El centralisme encara és viu i ben viu a la vida política i, de rebot, a la nostra vida quotidiana, i en aquest sentit hi ha qui el seu complex provincial pot més que el de la pròpia identitat.

Per tal de no anomenar el català pel seu nom, la gent experta del PP ha hagut d'inventar-se eufemismes per sortir-se'n del (mal) pas, com ara "la nostra llengua" o "llengua pròpia", dues expressions que no diuen res, però que podem arribar a considerar esplèndides aquells que creiem en la unitat de la llengua catalana, per les segones lectures que se'n pot fer, i que inevitablement duren a la conclusió als seus inventors que el millor que poden fer és anomenar la llengua pel seu nom.

Primera reflexió. Si es fa servir l'eufemisme "la nostra llengua", podem començar per fer una

ingènua pregunta: a quina llengua es refereixen quan diuen "nostra", a l'espanyola o a la catalana? Sense cercar segones intencions i suposant que, evidentment, es fa referència a la llengua catalana, vol dir això que el PP no considera l'espanyol "la nostra (seva) llengua"? Vol dir que el PP ha deixat de costat les seves sagrades tesis bilingüistes i ja sols considera "seva" la llengua catalana? A tot això, en contraposició, quan hom es refereixi a la llengua espanyola, dirà "la vostra llengua"? Uf!, si és així, quines conclusions poden arribar a treure's d'una afirmació com aquesta!

Segona reflexió. Fent servir l'eufemisme "llengua pròpia", ens podríem demanar en primera instància a quina llengua es refereixen: a la de Mallorca, Eivissa, Formentera o Menorca?; a la del Raiguer, a la del Llevant, a la del Pla o a la de la Serra de Tramuntana?; a la de Ciutat de Mallorca, Inca, Manacor, Felanitx, Lluçmajor, Ciutadella o a la de Sant Miquel de Balansat? Suposant com hem fet abans, que la referència no ens condueix a equívocs malintencionats i que, en parlar de "pròpia", hom es refereix a la llengua (catalana) de les Balears i Pitiüses, arribam a la conclusió que el terme es refereix a una sola llengua (la pròpia, la catalana) i, per tant, el PP es distancia, ben probablement de forma involuntària, d'un dels arguments que sempre sol utilitzar en qüestió lingüística: la defensa de les modalitats insulars, front a la unitat de la llengua. Si sols hi ha una "llengua pròpia" a les illes Balears i Pitiüses, està clar que a les quatre illes es parla una sola llengua i, a no ser que es vulgui dir *mallorquí-menorquí-eivissenc-formenterenc*, és evident que sols pot tenir un nom: catalana. Curiosament, si l'expressió "llengua pròpia", referida al català, es generalitzàs, ens trobaríem amb la paradoxa que la llengua espanyola resultaria "no ésser pròpia" a les Balears i Pitiüses, amb la qual cosa els inventors de la denominació es distanciarien del principi de cooficialitat de llengua de l'Estatut.

Tan senzill que resultaria anomenar les llengües pel seu nom i dir simplement català a la llengua d'aquestes illes de la Mediterrània occidental. Els escrúpols amb la llengua catalana no són exportables, pel que es veu, a altres llengües: per ventura a la llengua que es parla a Andalusia se li diu "la llengua pròpia d'Andalusia"?; tal vegada viuen molt preocupats els canaris per les varietats insulars de l'espanyol de l'arxipèlag?; potser a Múrcia es reclama que les escoles ensenyin el panotxo, en comptes de la llengua espanyola normativa?

Les intencions del PP, el partit que controla el Govern i el Parlament de les Balears i Pitiüses, pel que es veu no van en el sentit d'anomenar la llengua catalana pel seu nom, sense

complexos, però sí que semblen dirigir-se a afavorir la seva fragmentació. No deixa d'ésser simptomàtic que aquesta actitud de tanta sensibilitat per desmarcar-se clarament de la unitat de la llengua catalana —tot i que sigui sols de nom, de moment— hagi sortit a la llum quan dins el Govern Balear (PP) hi ha hagut un tímid intent de posar un cert ordre en el tema lingüístic, es a dir, quan s'ha intentat dur a terme una acció de govern dirigida a fer acomplir la legalitat en l'ús i el coneixement de la llengua catalana a l'administració pública. El desacord dins del *Partido Popular de Baleares* en el tema lingüístic coincideix, i no per casualitat, amb tres fets de màxima actualitat: la campanya electoral a Catalunya, els conflictes lingüístics que s'estan produint al País Valencià d'ençà que el PP guanyà les eleccions a les Corts Valencianes, i la preparació de les eleccions al parlament espanyol.

Segurament tot el que passa ara amb la llengua no és més que una petita mostra del futur que li pot esperar al català i que ens espera a nosaltres com a poble amb llengua diferent a l'oficial de l'estat. Cercar eufemismes per anomenar la llengua catalana que es parla a Maó, a Sant Antoni de Portmany i a Sant Francesc de Formentera, o a Pollença, és un fet del tot lamentable, potser anecdòtic, però serveix per deixar les coses al seu lloc i saber exactament el que pensen alguns en un tema com el de la llengua, el tret diferencial més important i significatiu de la nostra identitat com a poble. **Antoni Roca, Revista Felanitx**

Sabotatge lingüístic

Com és sabut, el nom del dialecte de Castella i la Manxa (castellà) coincideix amb el nom del conjunt de l'idioma (castellà). Amb el nom de la parla d'Anglaterra i el del conjunt de la llengua anglesa passa igual. En català també. "Català" pot significar "dialecte barceloní" i el conjunt de dialectes de la nostra llengua al mateix temps.

Aquest fet és aprofitat per un grupuscle per intentar confondre la majoria de la població, mantinguda expressament desinformada en el que fa referència a la nostra llengua, especialment pel règim anterior. És lamentable que l'actual recuperació de la llengua de Mallorca com a primera llengua d'ús general a l'illa sigui víctima d'un intent de sabotatge per part d'una ínfima minoria que intenta dividir l'opinió pública reclamant un referèndum que faci incompatible el nom popular de la llengua de Mallorca, ben legítim, amb el general de la llengua, també legítim. No té el Parlament Balear unànimement clara aquesta qüestió? Qui l'ha elegit més que el Poble Balear?

Si cada tema polèmic s'hagués de resoldre per aquesta via, per què no completar el seu "referèndum" amb unes quantes qüestions més? Castellà, espanyol, foraster o "latino", com diuen a Amèrica del Sud? Macropresó o Hospital d'Inca? Els impostos dels mallorquins a Mallorca o cap a altres zones de l'Estat? Servei militar obligatori o voluntari? Atentament, **Juventut Nacionalista de les Illes** Ω

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

SABÍEU QUE...?

... el bitllet d'autobús de Palma (140 pessetes) és el més car de tot l'estat espanyol? Mentre a Madrid l'autobús val 125 pessetes a les colònies d'ultramar pagam més que ningú per un servici públic tercermundista.

ΩΩΩ

... les clíniques privades de Mallorca concentren la medicina d'alta tecnologia? Voleu exemple més gros que els mallorquins patim per culpa d'Espanya una sanitat tercermundista digna de l'Àfrica subsahariana?

ΩΩΩ

... el maltracte colonial que Madrid otorga a Balears es xifra en 70.000 milions, això només pel que fa a INSALUD? Mentre la mitjana espanyola és de 75.631 ptes./habitant, a Balears la xifra d'inversió davalla fins a 65.678 ptes.

ΩΩΩ

... per culpa de Madrid, Balears té l'esperança de vida més baixa de tot l'estat espanyol? Tot i ser la Comunitat Autònoma més rica, els mallorquins en general ens morim devers els 71 anys i les mallorquines devers els 78. En canvi, els espanyols es moren passats els 73 i les espanyoles passats els 79. Voleu saber quines CA tenen l'esperança de vida més alta d'Espanya? Idò primer Madrid, i després Andalusia.

ΩΩΩ

... Pau Socias Morell, germà del conseller d'Agricultura, Mariano Socias, va rebre nou adjudicacions directes per fer depuradores i que va cobrar 77 milions?

P. SOCIAS

ΩΩΩ

... un comentari molt estès que corre pels jutjats de Ciutat és que el jutge d'instrucció Pedro Barceló, titular del núm. 1, en comptes de tocar el bombo i la guitarra, més valdria que portàs al dia els sumaris que instrueix?

ΩΩΩ

...el Ministerio de Cultura s'ha gastat 20.000 milions per reformar el Teatro de la Ópera de Madrid?

Aquest PP necessita un repàs

Des d'un opulent despatx del carrer Gènova de Madrid, José María Aznar i la seva camarilla de salvapàtries estan acabant de preparar, minuciosament, l'estratègia electoral per a sotmetre políticament l'autonomia catalana, el més de març proper, i convé deixar-ho tot "atado y bien atado". I ara més que mai.

L'home del bigoti sinistre somriu cada cop que la veu enrogallada del seu fidel sicari Alejo Vidal-Quadras es deixa escoltar pel telèfon tot anunciant la incorporació d'algun botifler al partit.

Els juràssics capítosts de la caverna mesetària es complauen d'haver pogut enquadrar una petita legió de cacs —provinents en major part de les oligarquies espanyolistes de Catalunya— dins una quintacolumna bel·ligerant, quasi lerrouxista, contra els catalans i, el que és més greu, dins la nostra pròpia casa.

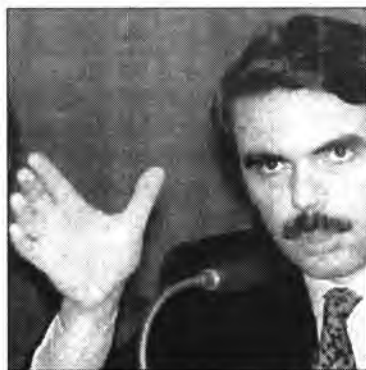
Amb José María Trias de Bes al front, un trist seguici de traïdors a Catalunya intenta programar una cosa que ni ells mateixos entenen: "el giro catalanista". Aquesta nefasta maniobra publicitària, orquestrada des de la metròpoli espanyola, no consisteix en res més que sabotejar totalment els fonaments que l'actual govern autonòmic ha dissenyat per a la tímida recuperació de la cultura catalana i que, per manca de coratge, no ha sabut afiançar-los consistentment.

Però no ho té gens fàcil el sibil·lí Tries de Res —que és com el malaguanyat Ramon Trias Fargas encertadament anomenava al flamant José María—, ja que l'actitud intransigent i jacobina d'Alejo Vidal-Quadras i els seus "falcons" no li permeten amagar plenament el verí de la jugada.

A més, el mediocre substitut de Don Francisco Cambó ja ha copsat que el famós "giro" no interessa —ni poc ni molt— als cadells populars, altrament dits "Nuevas Generaciones". Molts dels joves que estan fent campanya en pro del PP han estat vistos, amb la mà alçada i cantant el *Cara al sol* el passat 12 d'octubre a la plaça dels Països Catalans de Barcelona, celebrant l'intolerant "Dia de la Raza".

Les "Nuevas De-Generaciones" apleguen una autèntica "manada" de neofranquistes, pseudodemòcrates i àdhuc nazis. Han aconseguit reunir sota una mateixa bandera (l'espanyola, és clar) les joves promocions ultradretanes de Catalunya, incloent-hi una extensa llista de novíssims numeraris de l'Opus Dei.

Per què està "formalment" desarticulada l'extrema-dreta al Principat? Doncs perquè tota ella

L'home del bigoti.

milita en les files del *Partido Popular*. A més, el PP traurà el gruix dels seus vots entre la burgesia anticatalanista, el funcionari, la policia i l'exèrcit; els pilars naturals de la dictadura franquista.

En un article intitulat "Catalanistes anticatalans" aparegut en el diari *Avui* del 22-10-1995, Francesc Candel ens diu, referint-se al "PP de Cataluña" i al seu sectari líder: "El PP vol desmantellar Catalunya, la seva convivència. No s'adonen que estant practicant la paradoxa d'un catalanisme anticatalà. O sí que se n'adonen. Volen guanyar-se el vot dels espanyolistes, que també n'hi ha a Catalunya, encara que fins ara ho dissimulaven. (...) Jo crec que a Quadras li quadra més allò de botifler, posar-se al costat dels enemics de la seva terra, sobretot de la seva terra en la seva pròpia casa."

Per altra banda, Enrique Lacalle i Jorge Fernández Díaz busquen, tot i els anys que porten militant al PP, quin trist paper han de representar dins el partit. Les constants convulsions i cabrioles internes del "PP catalán" mai els han deixat enquadrar dins un marc de poder resolutiu per a exercir un clar ascendent sobre la direcció del partit. És obvi, doncs, vista l'experiència, que es pensi ja que la rellevància que han de tenir aquests grisos personatges dins la política catalana sigui, gairebé, la d'un paper d'estrassa.

Cal denunciar avui, com també en altres èpoques, que els personatges més nefastos per a la nostra terra han comptat amb la col·laboració interessada d'alguns catalans renegats. Tanmateix la Història, tard o aviat, s'encarregarà de passar-los factura.

Entre aquests que esperen el rebut de la memòria destaquen l'Alejo l'home de la mirada de foll —i alguns dels seus sequaços. Els quals no saben, però, que quan acabi la seva aventura política, hauran crispat tant l'ambient que a Espanya els odiaran per catalans i a Catalunya no els podrem veure per espanyols.

Perquè aquest franquisme re-

generat que representen és una idea totalitària, tan gelosa de la seva fidelitat a *Espanya* que fins i tot dubtarà de cadascun dels seus defensors, sobretot si han comès "l'error" de viure o haver nascut a Catalunya.

Dins aquesta funesta comitiva de traïdors hi figuren un seguit de personatges que, començant pel mateix Jorge Trias Sagnier, formen part d'una casta fatal que de catalana només li'n queda el nom. Mentre uns feia molts d'anys —potser segles— que havien "perdut" la nostra llengua, d'altres la varen "oblidar" durant els primers "años de la Victoria". Però que ningú dubti i no obliidi que la dignitat ja l'havien perduda molt més abans.

Precisament, doncs, on els fatxendes populars dirigeixen els seus principals atacs contra Catalunya és just la línia de flotació de la nostra cultura. La llengua i el sistema d'ensenyament català són el blanc dels torpedes de la inconvivència disparats des d'Espanya per enfonsar el nostre país.

El psicòleg Carles M. Espinalt, en el seu estudi *Propaganda totalitària* de l'any 1968, ja ens avisava sobre la trampa latent que suposen certs sistemes educatius: "Sobretot en els indrets on conviuen dues cultures, per poca desigualtat política que s'hi entafori, l'educació es transforma ràpidament en propaganda expansiva de la cultura més potent i en valoració tendenciosa de les coses. Àdhuc la geografia pot adulterar-se i els mèrits d'homes eminents silenciar-se, mentre es posa al diccionari el més insignificant dels virreis."

Per a no caure en aquest omínots parany que s'amaga sota l'acrònim PP, ja és hora que tots els autonomistes, regionalistes, federalistes o qui sigui que encara cregui viable un projecte nacional català dins la unitat d'Espanya, s'adonin que l'espanyolisme ha trobat sempre el camí per posar pals a la roda als diferents projectes de signe catalanista que, democràticament i periòdicament, el poble de Catalunya ha volgut fer reeixir. Creieu que ara serà diferent? Penseu que l'Estat espanyol és realment democràtic? Us adoneu que si els espanyols es tornen a posar de "cara al sol", als catalans novament ens faran "girar" de cara a la paret? Dubteu encara sobre quin fosc passat representa el *Partido Popular*?

Només cal veure el grotesc anunci televisiu del PP per comprovar amb quin rebu i cinisme l'Aznar parla català. També l'Alejo, desvariejant entre els colonitzadors, és molt explícit.

Però sobretot el lema electoral —Catalunya, plural— és el signe més evident de l'estrambòtica campanya popular. La demagògia està servida.

Sembla que els independentistes som els únics que els hem desemmascarat. Perquè quan el passat 11 de setembre un nombrós grup de joves respongué legítimament a les provocacions del *Partido Popular*, qui va comprendre la seva actitud? Fins i tot el cap d'un partit teòricament independentista va desqualificar l'acció, contundent i oportuna, d'alguns dels seus militants.

Hem d'apel·lar a la memòria col·lectiva i a una rigorosa anàlisi política perquè la societat catalana vegi, darrere les sigles del PP, el bastió dels hereus de Franco i els seus ministres. Pregunteu a qui voten tota la gentussa que, el passat 20N, ben aviat i amb llàgrimes als ulls van anar amb autocar al Valle de los Caídos per commemorar solemnement el traspàs del seu "caudillo". Pregant perquè l'esperit del dictador Franco sigui amb ells, si és que algun cop els va deixar "solos".

Desenganyem-nos, davant aquest histrionisme imperialista dels espanyols, el moment de posar seny és arribat. Soltem el feixuc llast que és Espanya, amb tots els il·luminats que la defensen, i finirem amb una rauxa que ja fa massa temps que dura.

L'Estat Català és l'única sortida digna per a Catalunya. És l'instrument que ha d'unir tots els catalans en un objectiu comú de recuperar el país. De fer-lo nostre. I els nacionalistes —els veritables nacionalistes— sabem molt bé que el procés de la reconstrucció nacional no serà un camí de roses. Les dificultats que ens esperen les sabrem assumir, amb orgull i el cap ben alt, sense acovardir-nos per l'adversitat. Tanmateix, aquesta via de lluita diària i sacrifici conseqüent, mostrarà a tothom qui són els catalans que s'han fet dignes de Catalunya.

Així doncs, els independentistes som conscients que el projecte d'alliberament nacional és possible i nosaltres, amb la força que ens atorga la raó, el farem imprescindible.

Els catalans hem de conquerir la nostra llibertat, la independència. Perquè ens ho devem a nosaltres mateixos i, sobretot, a in comptables generacions anterior d'homes i dones que, malgrat les adversitats, cregueren en un Catalunya lliure i sobirana, mestressa del seu destí. **Josep M. Vall i Comaposada, Estat Català** Ω

DES DEL PAÍS VALENCIÀ

La invasió neofeixista

Som molts aquells que no ens expliquem fins a quin punt ha arribat la barbàrie i la trama del neofeixisme, fenomen que ocorre imparable a l'ens mundial a moments d'ara com un monstre imparable. I el que més ens trau de lloc és que aquesta gent no sap ben bé el perquè, la veritable raó de la seua autodestructura ideològica, si bé els que ho saben ni s'immuten. Hi ha alguns, la immensa majoria, que el practica desgraciadament sense adonar-se'n, i és que la passivitat juvenil és allò més incomprensible que ens pot passar per la ment en tractar del tema. La majoria del jovent mai no ha acudit a una mobilització solidària, per no dir els més majors. En unes quantes paraules: ja n'estam farts, sempre som els mateixos els que donam la talla perquè altres es consolidin després per damunt nostre. Només som uns pocs qui ens aventurem a defensar allò que realment ens pertany, la llengua i la igualtat, sense quasi ajuda de ningú, pobres infeliços! Que és que no hi ha hagut prou injustícies socials i crims racistes, amb el mal que ens han deixat personatges indesitjables com Hitler, Franco o Mussolini? I plantege aquesta qüestió quan només fa dos mesos que s'està desenvolupant, a Castelló de la Plana, el juí d'una persona que fou víctima de les cruentes onades de violència incontrolada, recolzada des de molts sectors de la societat que només esperen desbancar els socialistes del poder per poder llevar-se la disfressa de corbs i acabar amb totes les conquestes o intents de conquerir avenços que havien romàs endormiscats en la ment d'alguns durant vint-i-sis anys. Evidentment, fins i tot els menys espavilats se n'hauran adonat que parlem de l'extremadreta. Tothom s'aventura a parlar i ben malament de la joventut que es troba a tots dos extrems de la balança, car per a ells, els majors, la gent adulta dreta i feta, tots som el mateix una volta alcem la veu una mica més d'allò repugnantment normal, i ja ens titllen de violents, de *gamberros*, i això sense distinció alguna.

Recorde moments recents del juí de Guillem Agulló, difícilment inoblidables per a molta gent, a causa de la injustícia amb la qual tot ha estat manipulat, Déu sap si pel govern establert o per les forces d'ocupació o per qualsevol altre tipus de jerarquia. Allà per l'estranger, concreta-

ment a la capital del veí Estat espanyol, parle de Madrid, es va moure una gran massa de gent en contra del racisme i la xenofòbia arran de l'assassinat de la immigrant dominicana Lucrècia Pérez, moviment del qual es van fer ressò les principals forces polítiques d'eixe estat; tot el contrari del que ha passat al nostre país, en el qual només hem estat uns quants els que hem demanat intensament justícia contra aquests actes sense catalogar, un grapat de joves que, alguns vinguts de València i Catalunya i altres d'arreu de la comarca de Castelló, hem donat la talla en expressar el present malestar per la mort injusta d'un amic nostre, víctima d'aquest gran monstre social en actitud perillosament emergent. I a sobre que som pocs, ens titllen de tot el que volen, quan no s'adonen que només hem estat nosaltres, una minoria molt conscienciada, els que hem defès la mort d'aquest jove a Montanejos.

El primer dia del juí es va veure amb claredat la postura que mantenen envers nosaltres els "anti-disturbis", autèntics caçadors en busca de preses independentistes i d'altres masses, i parle d'açò perquè vaig viure *in situ* la brutalitat de la qual van ser víctimes alguns companys. Ponsant l'exemple d'aquell noi que estava en un racó del carrer amb una senyera de Catalunya, al qual s'acostà un d'aquests *disturbiadors* i li clavà una sèrie d'estocades amb la porra perquè aquest es negà a donar-li la senyera, que a saber quin mal li feia al "pobre" home. Moments després es tiraren tres o quatre més individus d'aquests a sobre del noi, calfant-lo per arreu del cos; l'empregueren a colps amb la cara d'un home d'uns quaranta anys que estava a l'andana d'enfront, el qual, plantat, mirava com transcorrien els fets del primer dia del juí. La cosa no acabava ací i posteriorment es pogué veure l'agressió a Núria Cadenes i a altres noies d'instituts castellonencs que es trobaven al carrer a eixes hores del dia; tot açò per acabar després, a València, amb el fixatge policial d'aquells que tornaven del juí. Poc o molt, passà el mateix que el dia 8 de novembre, en els moments posteriors a l'abraçada pacífica que havien convocat els Maulets, tot un èxit de participació, però també un nou vedat per als caçadors d'independentistes i semblants, amb la detenció de deu persones més.

Després d'aquests fets, a penes es va notar la crítica que es féu a causa de la brutalitat de què havíem estat objecte. Només alguns sectors de l'esquerra nacionalista, juntament amb EU-EV i afins, es van fer ressò del tema i van prendre mesures en contra d'aquestes injustícies. I jo em pregunto: on són aquells que defenen els valors democràtics encara que només sia dos mesos abans de votar? No se sap ben bé la resposta, però es pot imaginar. Açò és el que realment críquem: que, llevat d'una minoria, tothom practica el neofeixisme actual: uns conscientment, altres no, però majorment amb la passivitat social s'arriba igual a la cota neofeixista.

Mentre la nostra llengua desapareix enmig d'una societat no conscienciada i ningú planta cara; mentre els nazis violents tenen com a punt de mira gent com els independentistes, immigrants, rojos, homosexuals, anarquistes,

sharps, ancians i tota mena de gent amb ideologies d'esquerra... tot seguirà igual i en augment, enmig d'una societat intolerant, insolidària i individualista, tot allò que ens depara la major crisi de valors viscuda mai al llarg de la curta història de l'home actual; i envoltant tot açò ens trobam amb tota mena d'opressió de les forces d'ocupació, explotació laboral, masclisme, espanyolització, ensenyament deformat, discriminació per edat o sexe, repressió, agressions incontrolades, mitjans de desinformació, brutalitat policial, feixisme, drogodependències, atur injustificat, racisme, xenofòbia, intolerància... I fins que això no explote, ningú no dirà res. Quan tot arribarà al cim, aleshores parlaran els uns, aquells que havien estat callats, i callarem nosaltres, aquells que no havíem estat parats... **Josep Cristià Linares i Bayo, Castelló de la Plana** Ω

La virtut sempre paga i la justícia vola alt... a Espanya

L'Estat espanyol, vell imperi en decadència, Tutankamon negre de la inquisició i el genocidi contra pobles indefensos, Alibabà i els quaranta mil lladres, encara existeix, tot i que pateix com deu plagues bíbliques. Els cucs que corquen la podridura del seu aparell de dominació ens cauen cada dia damunt del cap i a dins el plat del dinar. Què hi farem, doncs? Potser som massa porucs?

Té unes lleis teòricament democràtiques (còpia d'Europa i USA), però sense voluntat política ni arrels populars profundes. En realitat apliquen la llei de l'embut: el poderós sempre hi guanya. Sovint les lleis mediambientals (contra contaminació, ús de l'aigua, cacera il·legal, bous, tabac...) no són respectades pel poble, ni hi ha sancions. Igual en altres, en favor de minories, drets lingüístics, treball, dret a la informació imparcial, contra la tortura, etc.. En general, és la vella estaca podrida de sempre. Per guanyar les poltrones, càrrecs i sous, els factòtums del PSOE, PCE, CiU, etc, varen negociar amb els franquistes reciclats (ara PP) una transició sense trencament democràtic: la Bèstia, modernitzada i al dia. La que adesiara crucifica Catalunya a les planes de l'ABC.

Cap dels banquers, torturadors, GALs, ministres corruptes, traficants d'armes, joies i drogues a l'engròs... passen gaire temps a la presó. Tenen bons padrins i xantatges informatius... No ho veieu prou? A la presó hi són els delinqüents juvenils (tres quartes parts dels presos), inadaptats i immadurs, fills d'alcohòlics i prostitutes. Justícia "*espanyola*": amb "ñ". Com enganyen la gent! I la manipulen, per fer-ne carn de canó de la Bèstia.

I ara la caverna de la "ñ" -ABC, l'aznarisme...- vol contar-nos romanços "regeneracionistes". L'Estat espanyol, basat en la rapinya fiscal contra les nacionalitats (contra els Països Catalans), és un Estat lladre de mena. És igual qui hi mani: el poder el corrompra ràpid. Qui pretén fer legal el llatrociní contra els Països Catalans, ha d'acabar considerant "legal" quedar-se comissions, pagar fons reservats o regalar collars de pedres precioses. És el lloc mateix que corromp malgrat qualsevol discurs "de bona voluntat". L'infern n'està ple de bones intencions, i segurament de polítics espanyolistes. Per l'imperi... vers Satanàs, aquesta gent! Oivà! **Jaume Tallaferro** Ω

SABIEU QUE...?

...segons un estudi del BBV, si els Països Catalans tinguessin un règim econòmic com el del País Basc disposarien d'un 50% més de doblers per als seus pressuposts? L'informe també diu que Madrid no pot acceptar mai un canvi com aquest, perquè deixaria d'ingressar 1,7 bilions de pessetes.

ΩΩΩ

... que la població de voltors negres de la Serra de Tramuntana s'ha triplicat en els últims dotze anys?

ΩΩΩ

... els mierdalenys de **Diario 16** han fet suspensió de pagaments? Aniria bé que després de **Diario 16**, els mierdalenys pudents de l'ABC també passassin per ull. Mal els pegàs ronya a un ou!

ABC
MADRID, MIÉRCOLES 6 DE DICIEMBRE DE 1995

ΩΩΩ

... per Madrid van de cul per saber el nom de l'esposa d'un alt responsable del diari d'extrema dreta ABC que va perdre la seva cartera amb el DNI dins una casa de barrets? I que consti que això de casa de barrets no va per la redacció de l'ABC!

ΩΩΩ

... dins l'associació de veïns del carrer Foners hi ha ficats un grapat de feixistes de la Falange que són els qui mouen la guerra mallorquí - català?

ΩΩΩ

... al Cafè de Cala Gamba un funcionari d'Hisenda foraster fa un espectacle racista i xenòfob en el qual es dedica a escarnir i a presentar els mallorquins com un poble de raça inferior equiparable als simis i als cans que lladren?

ΩΩΩ

... a l'institut Aurora Picornell de La Soledat un andalús que fa de carnisser i que fa trenta anys que viu a Mallorca va amenaçar la directora del centre quan aquesta es va dirigir a una reunió de pares xerrant en mallorquí?

GALERIA DE FANTASMES

Mascaró Pasarius

JOSEP PALOU

Quan a Pere Serra, president d'Última Hora, li demanen la seva opinió sobre Mascaró Pasarius, sol contestar que més que un expert en possessions és un expert amb madones de possessió. I si són joves, llavors ja ens trobam davant un consumat especialista.

A banda d'aquesta fama, no sabem si merescuda o no, Mascaró Pasarius és un típic exemple de l'esquizofrènia produïda per la colonització espanyola. ¿Com, si no, es pot esser autor d'una Història de Mallorca (això sí, en foraster) i d'un Corpus de toponímia, i a la vegada ser legionari espanyol? I alerta, que això de la legió no és un pecat de joventut, ni molt manco. A aquesta genteta li agrada fer trobades de tant en tant, com les que fan els antics companys d'escola, i Mascaró no se'n perd ni una. No fa gaire se'l va veure a Ciutadella reunit amb la tropa de *caballeros legionarios*, cantant a tota pastilla allò de "soy el novio de la muerte". Si vos fixau en la foto, veureu que llueix un barbó d'allò més reglamentari. No costa gaire imaginar-lo a una desfilada vestit d'uniforme, la gorra encasquetada fins a les orelles, el cornetí a una mà, i a l'altra la corda per passetjar el boc, o cabró, que els legionaris tenen per mascota.

El José Mascaró historiador és digne d'atenció perquè s'ha despenjat amb teories tan revolucionàries com que Jaume I tenia com a gran objectiu aconseguir la unitat d'Espanya, o que el nom d'Espanya és anterior a Jesucrist. Doncs no senyor. Pep, encara has fet curt! Des d'aquí volem contribuir a les teves investigacions i t'informarem que segons el *Catecismo Patriótico Español*, de l'any 1939, "La tierra de España es la mayor parte de la península ibérica, colocada providencialmente por Dios en el centro del Mundo. Ja ho veus, Espanya no és que la fessin un parell d'anys abans del bon Jesus. La va engirgolar Déu en persona mentre creava el món. Ho pots posar ben tranquil als teus pròxims estudis, que no et cobrarem res.

Pep, angelet meu! *Novio de la muerte*! Això teu no té perdó ni consol. Ja passa d'hora que t'ho facis mirar! Ω

SABIEU QUE...?

... la diputada del PP, Maria Salom, va assistir al sopar homenatge a Nicolau Casaus, organitzat per la Peña d'Inca al Foro de Mallorca? Això en si no seria notícia si no fos que Maria Salom és del Madrid i anava acompanyada per un bergant que xerrava en foraster i que se'n fotia de Casaus mentre feia el discurs. Pel bé de Maria Salom, li aconsellam que s'hi miri un poc més a l'hora de triar els seus acompanyants.

M. SALOM

SABIEU QUE...?

... Pere Muñoz, portaveu de la Plataforma Joves per a la Llengua, va esser designat fa unes setmanes com a secretari de l'Agrupació PSM-Ciutat?

ΩΩΩ

... Ferran Gomila, misser laboralista i vice-president de l'OCB, a la pregunta de **Matías Vallés** de si havien de donar barco als qui no xerren català, va contestar: *De cap manera. Respect l'opinió dels amics d'ERC per als quals es tracta d'una expressió popular gens malintencionada, però com a norma de conducta entra en la xenofòbia. A qui posi resistència a parlar català, res de barco, garrot!* ?

MALLORQUÍ

LLUITA O CALLA !

FORASTERADES

Javier Tusell, periodista espanyol: La misión histórica de Cataluña no puede agotarse en un provincianismo estéril. Sólo tendrá grandeza si se asume con respecto al resto de España.

ΩΩΩ

Miguel Platón, periodista espanyol: ERC juega con el fuego del separatismo mediante la descalificación del resto de España, aunque sea por medio de la mentira.

ΩΩΩ

José Apezarena, periodista espanyol: Terminados los ecos de la campaña electoral catalana, José María Aznar ha recibido con cierto alivio no tener que seguir con actos y mítines, a la vista de la "persecución" de que fue objeto por parte de los jóvenes militantes de Convergència. "Fils de put" (sic) era el apelativo más común que se escuchaba.

ΩΩΩ

Federico Jiménez Losantos, escritor ultranacionalista espanyol: Hay que recordar comportamientos heroicos como la crítica por parte de la Academia Española de la Lengua contra la inmersión lingüística pujoliana.

ΩΩΩ

Luis Mª Ansón, director del paper d'excusat marca ABC: Si Fraga ya había enseñado la patita coja de la normalización de la lengua en su torrencial nacionalismo fin de siglo, ahora llega el presidente balear, también del PP, Cristóbal ("Cristòfol" cuando se dirige a su profesor Pujol) Soler y proclama su más apasionada adhesión no sólo a los postulados normativos catalanes de la inmersión lingüística sino a la más preclara e inquebrantable adhesión -¡ay!- al pancatalanismo inspirado desde la Generalidad.

ΩΩΩ

Vicente Aranda, director de cine: Me fuí de Catalunya porque hacer cine en catalán es hacer cine burgués, porque si tu haces que unos guardias civiles hablen en catalán, estás mintiendo descaradamente ¿no?

ΩΩΩ

Jaime Capmany, periodista mierdalenyo: José Borrell es catalán y se entendería bien con Julio Anguita, que son dos recomendaciones casi definitivas para no ponerlo de candidato a la presidencia.

Una primavera per a Carme Riera

Els "reis", mai millor dit com veureu, enguany s'han avançat. Han regalat una "primavera" (així es publiciten les merdes de cartró en els prospectes d'articles de broma) a l'escriptora mallorquina Carme Riera: el "premio nacional de literatura". Com a mallorquí hauria d'estar satisfet per qualsevol reconeixement que, des de cultures foranes, pugui fer-se als nostres escriptors, i més quan es tracta d'una novel·lista que, des de les primeres obres, he recomanat. Efectivament, ja des de les primeres aportacions literàries, Carme Riera demostrà com de lluny restava de la Mensi "pija" (de Carmensita) i que s'havia incorporat a la catalanitat (lingüística, si més no). D'ençà d'aquell *Te deix, amor, la mar com a penyora* i la posterior resposta d'una hipotètica lectora (*Jo pos per testimoni les gavines*), he llegit (i, moltes vegades, regalat) obres d'aquesta autora. De cop, però, en publica una que em provoca més fàstic que indignació. I, mirau per on (res no és casual!), aquesta obra serà la guardonada.

Dins el darrer blau és una obra apologetica que malmena els mallorquins i adoba una mentida històrica que, amb "maña" borbònica, ens han volgut fer creure: *el racisme dels mallorquins contra els xuetes, que, en contrapartida, eren defensats per la noblesa illenca*, sigui dit amb una síntesi simplista. Fals! Mentida podrida! Aquesta manipulació no pot amagar la realitat històrica, i no oblidem que la història, més prest o més tard, sol imposar el rigor de la veritat. I en aquesta novel·la, la veritat (encara avui amagada) és molt més escandalosa i provocativa que la imaginació de l'autora.

Cal dir, d'entrada, que la Inquisició (santa assassina!) no era només una institució catòlica: era, també i sobretot, una institució monàrquica. Varen ser els Reis Catòlics (a l'escola encara els diuen catòlics) els instauradors del "Consejo Supremo de la Inquisición" i en confiaren a Tomás de Torquemada les funcions (o, millor dit, les defuncions: 2.000 morts ell tot solet!). L'objectiu de la Inquisició era, com diu la gran *Enciclopedia Ilustrada Danae* (1981), *combatir a los judíos y moriscos*. Abolida el 1808 per José Bonaparte, fou reinstaurada l'any 1814 per Fernando VII. Una glosa mallorquina (recollida per Alcover i reproduïda per la historiadora Isabel Peñarrubia) és eloqüent:

*Tant si vols com si no vols
has de dir Viva la Fe,
Viva Fernando setè
i viven los espanyols!*

La veritat històrica és que, a Mallorca, els botifarres estaven endeutats fins al coll amb els jueus. Impotents de respondre a les devolucions dels préstecs, atïaren la població perquè s'alçàs amb un argument d'excusa fàcil: l'enveja. Els jueus, com ara els catalans en general, eren criticats no pels seus defectes, sinó per les seves virtuts: eren savis, cultes, estalviadors, feiners, creatius, bons comerciants, grans administradors... i això provoca enveja. Els motius vertaders no importaven (salvar les economies foradades dels botifarres), i s'aferaren al pitjor dels arguments: la lluita contra els infidels. Des de les "creuades" (no debades es qualificà la guerra incivil de "cruzada contra el separatismo") fins a la Inquisició no hi ha diferències. En realitat, la noblesa mallorquina (amb honorables excepcions) va ser precursora d'Adolf Hitler. Aquest utilitzà la mateixa tècnica: quan va estar endeutat fins al coll amb els banquers jueus i va veure denegada la petició d'un nou crèdit, va sublevar la població. La massa, i més quan és inculta, és molt fàcil de manipular des del poder. Això feren els botifarres i Hitler després.

Per sort, una autoritat científica, inqüestionable en aquest tema, com el professor Leonard Muntaner, el setembre de 1993, en el pròleg al llibre *Xuetes i anti-xuetes* de Francesc Riera Montserrat, escriu: *carregar sobre les espatlles del poble de Mallorca, sobre tots els mallorquins, la responsabilitat de l'antixuetisme, és d'una ingenuïtat i ximpleria que no correspon (...). Aquesta versió del problema és una versió generalitzada entre alguns estudiosos que després manipulen els indocumentats amb bolígraf. El cas més recent és el de l'escriptora Carme Riera que es pensa que perquè vol escriure una novel·la sobre xuetes ens pot escometre amb una allau de desbarats: (...) he podido comprobar que la noblesa mallorquina, que hacía sus negocios con ellos, era contraria a que se persiguiera a los judíos. Quienes estaban en contra de los judíos eran los payeses. Y la Iglesia. (Declaracions de Carme Riera, El Día del Mundo, 15-8-93) Ah, senyora! La ignorància que ens fa dir de coses! No ens venguí a embullar la troca histò-*

Carme Riera.

La veritat històrica és que, a Mallorca, els botifarres estaven endeutats fins al coll amb els jueus.

rica, perquè per això en tenim prou amb el setciències de n'Antonio Alemany, que de passada li diré que coincideix amb la seva tesi. Potser podrien escriure la novel·la plegats. (...) La reproducció de l'antixuetisme (...) té com a màxim responsable el poder—polític, econòmic i de prestigi— en aquells moments en mans dels grups hegemònics: els botifarres de Mallorca i la clerecia.

El primer jurat que presidí els actes de fe del 1691 (any de la primera edició del pamflet terrorista del jesuïta Garau, *La Fe Triunfante*) era Albert Dameto i

Español, Marquès de Bellpuig (pagès o botifarra?). Podríem continuar parlant del sadisme de Gaspar de Puigdorfilà, i tants d'altres, fins a arribar al vertader autor, a l'inductor intel·lectual de l'obra de Garau: el primer marquès de la Torre, Nicolau Truyols, germà de l'inquisidor Jordi Truyols (ambdós continuadors de la nissaga de Francesc Truyols i Angelats, capità de l'exèrcit de Felip IV en la guerra dels Segadors, contra Catalunya). ¿Sap Riera que la reedició de *La Fe triunfante* de 1755, la va imprimir Ignasi Frau, impressor del rei? ¿Que Nicolau Despuig, germà del bisbe de Mallorca, considerava tan necessària la reedició que volia manar-la a Barcelona? ¿Sap que la reedició, segons explica Llorenç Pérez, venia motivada perquè econòmicament els xuetes s'havien recuperat d'ençà de les grans confiscacions? ¿Sap que el nou marquès de la Torre (un pagès racista?) afirmà que *no solo no devian recogerse estos libros, sino que devia haver uno en cada casa, porque haviendo tan poco tiempo que han sido condenados por judios, van mezclando con las familias limpias*? Quant al fet que alguns nobles salvaren de la cremadissa alguns xuetes (l'excepció que confirma la regla), cal trobar la clau en la corrupció dels botifarres. Així es desprèn d'una declaració: *no puede haberse logrado esta Providencia sino a fuerza de dinero* (AHNE, *Inquisición de Mallorca*, n. 4 foli 10).

Sempre darrere d'un inquisidor hi ha un botifarra. Qui hi ha darrere Carme Riera? No hi haurà algú que li hagi determinat el discurs? No serà la seva íntima amiga Luisa Cotoner? No serà neboda del Marquès de Mondéjar, cap de la Casa Reial espanyola fins fa poc? Si és així, Carme Riera s'ha guanyat la "primavera". Deixaré de banda la polèmica sobre la concessió del premi (l'escriptor Francisco Umbral denuncià que els membres

del jurat no havien llegit l'obra en català), perquè, si no hi ha cap premi neutral, amb més raó quan s'atorga des de la ideologia dominant: la de la monarquia borbònica reinstaurada per aquell Generalíssim que sempre parlava de la "confabulación judeo-masónica". Deixaré de banda també la crítica al llenguatge que empra l'escriptora en aquesta novel·la. Ja que Riera agraeix el mestratge lingüístic d'Aina Moll Marquès, que sigui aquesta professora de francès que en faci els abundosos retrets escaients.

Qui sap si algun dia Carme Riera obrirà els ulls i s'avergonyirà d'haver maltractat la història i insultat el conjunt de persones de Mallorca (xuetes i no xuetes) que ens posam al costat de les llibertats i no al dels espoliadors de la "*España de los Conquistadores*". Qui sap si, lluny d'això i ja que s'hi ha posat, ens etzibarà una altra novel·la (tan històrica com poc històrica) sobre les Germanies. Podrà qualificar de "*desmanes*" la legítima revolta de les classes populars i lloar la traïció de la "*fidélissima y nobilísima ciudad de Alcudia*", títol que profana el bon nom de Mallorca i molt especialment de les persones alcudienques de bona voluntat. En aquest camí, Carme Riera fruità aviat del "*premio Príncipe de Asturias*" i, fins i tot, del Nobel de Literatura. No debades el darrer precursor ibèric va ser censor de correus franquista.

No som partidari de cremar llibres. Fins i tot, dels que han justificat cremar persones. Per això, avui mateix he col·locat *Dins el darrer blau*, l'hom amb l'hom, enclòs enmig de la cinquena edició de *La Fe Triunfante* i de *Mein Kampf*. Almenys des de la meua biblioteca (simbòlicament ni que sigui) vull retre tribut de desgreuge a la malmenada dignitat del poble de Mallorca, oprimint en el seu conjunt per la mateixa classe dominant a la qual Carme Riera, escarnint el col·laboracionista gironí Francisco Garau, serveix servil. **Bartomeu Mestre i Sureda** Ω

**L'ESTEL
de Mallorca**

**SUBSCRIVIU-
VOS-HI !!**

**VINE AMB
NOSALTRES**

J.E.C.

Apartat de Correus núm. 94.227 08080 BARCELONA

PUGEN

Titoieta Ràdio d'Algaida per contribuir a la repoblació forestal i organitzar una sembrada d'alzines dalt el puig de Randa.

ΩΩΩ

El Parlament Balear, que ha aprovat una moció a favor de la unitat de la llengua dels Països Catalans.

ΩΩΩ

Antoni Manchado, tinent de batle de l'Ajuntament de Calvià, per potenciar l'ús del català a l'administració municipal.

ΩΩΩ

EMAYA per construir cinc petites preses als torrents Gros, Barberà, de Bunyola i sa Riera a fi d'afavorir la infiltració d'aigua cap als aqüífers.

ΩΩΩ

Diana Spencer per destapar davant les càmeres de la BBC les històries de banyes reials de la corona britànica. Llàstima que a la corona espanyola no hi hagi qui tregui els pedaçs bruts per TVE!

D. SPENCER

ΩΩΩ

Veïns sense fronteres, Apotecaris Solidaris, Grup de Drets Humans de Mallorca, Fundació s'Olive d'Estellencs, GOB i totes les persones que han contribuït a reunir quinze tonelades d'aliments i medicaments per enviar a Bòsnia.

ΩΩΩ

La Conselleria d'Agricultura per immobilitzar 500 porcs forasters enviats a Mallorca sense identificació i les garanties sanitàries assegurades.

ΩΩΩ

El Govern balear per celebrar els 100 anys de les *Rondaies mallorquines*.

ΩΩΩ

Els joves que convocats per la **Plataforma Joves per la llengua** es van manifestar dilluns dia 27 davant el cine Augusta exigint la versió en català del film de Walt Disney *Pocahontas*. La distribuïdora de Disney per a Europa es diu *Buenavista*.

1975-1995: Vint anys d'herència franquista

El 1975 va ésser alhora un any de sort i de dissort. Aquell és l'any en que va ser traspassat un dels assassins més ignominiosos d'Europa: el dictador espanyol Franco. La sort fou que finalment aquell nazi hispànic es va morir; la dissort, que enlloc d'ésser torturat i penjat pel poble o afusellat per decret legal d'un govern lliure com se li feu a Mussolini, se'n va morir plàcidament al llit com si d'un vellet que no hagués trencat cap plat es tractés. Pels catalans aquest fet cobra una vergonya i una ràbia especials, essent aquell general de tres al quart el que va voler acabar l'obra iniciada pel Borbó Felipe V, i de manera definitiva, a través d'un genocidi cultural; i perquè l'enfonsada del nazisme no li va permetre de portar els Auswitchz alemanys per aplicar la "solució final" (terme acunyat pel ministre de l'interior nazi Himmler i el director del pla d'extermini jueu Adolf Eichmann) al "problema català". Problema que sorgia per analogia al cas del poble polonès i hebreu. Recordeu que la propaganda franquista arremetia contra els catalans usant despectivament tres termes: "judíos", "polacos" i "rojo-separatistas".

Tot això va poder ésser així per dos motius: la neutralitat "forçosa" d'Espanya a involucrar-se en el conflicte de la segona guerra mundial a favor de l'Eix (aquesta "condició forçosa" es deu al fet que a Hitler l'interessava més una Espanya neutral i amistosa que una Espanya bel·ligerant per una simple equació d'estratègia militar. Es sabut que el gran objectiu de Franco era refer les glòries imperials espanyoles. Primer, la "reconquesta" que fou la guerra civil, on els infidels, els moros, eren els "rojo-separatistas". I després la recreació de l'imperi amb un Franco que passà del paper de Cid al de Carlos I i Felipe II. Així, si no entrà a la guerra mundial fou per poc i no per manca de ganes de Franco. Es amb la caiguda de França que se l'ofereix d'entrar a la guerra, però llavors a Hitler no l'interessa perquè Mussolini només ha fet que causar-li problemes. Hitler valora que Espanya li portarà els mateixos mals de cap i intervé de manera decisiva per deixar-la fora de tot involucrament militar. Llavors fou Hitler —com ha dit l'historiador Paul Preston— i no Franco qui evità l'entrada espanyola en la

guerra mundial, però es vendrà com un èxit de previsió de Franco) i l'interès dels EE.UU i Anglaterra de reforçar l'Europa Occidental com a primera línia de contenció del comunisme soviètic; feu que Espanya pogués exercir una dictadura que durà 40 anys. Així és com la comunitat internacional compensava els serveis prestats a un mediocre, però astut Franco i permetia la supervivència d'allò que havia combatut aferrissadament a tot Europa. Al nazisme se li permetia tenir la seva Suïssa particular a l'extrem sud-occidental d'Europa d'una manera visible i palpable. Potser els geoestrategues de torn pensaven que el cost de crear una xarxa Gladio a Itàlia (xarxa ultra-secreta d'espionatge al servei de la reacció feixista en cas d'agressió soviètica a Itàlia controlada per la CIA i la lògia P-2 formada pels polítics democristians com Giulio Andreotti i la màfia) era excessiu com per repetir l'operació en una Espanya que veien més com una part d'Àfrica que no pas d'Europa, és a dir sense pes polític, però que per qüestions geogràfiques calia tenir del costat del món lliure i el que és més important, capitalista i anti-comunista. Potser per tot plegat no es va afavorir l'enderrocament del règim franquista i auspiciar una transició envers una "democràcia tutelada" com la d'Alemanya o Itàlia. L'Espanya franquista era una pedra molesta per al món lliure que abraçava hipòcritament els principis fundacionals de les Nacions Unides (1945) basats en els drets fonamentals de l'home, però que calia mantenir en el seu *status quo* posterior a 1939 per "raons de seguretat internacional" (la mateixa política s'ha aplicat amb el règim iraquí de Saddam Hussein després de la Guerra del Golf del 1990).

Això, sigui dit, ja ens hauria de fer entendre com funciona la comunitat internacional: per interlocutors validats per llur poder de força i coerció militar i per una diplomàcia que cedirà a la llei del més fort sempre i quan no hi hagi interessos vitals per al poder econòmic d'Occident. Temes com els drets humans i dels pobles, la solidaritat, el desarmament etc... són arguments esgrimits de cara al públic. El seu foment popular obeeix a raons de neutralització de violències socials (l'home ja és de per si prou

llop per l'home, deuen pensar) i d'armes ètiques per exercir campanyes de relacions públiques que validin la imatge democràtica de certs estats. Però l'alta política se segueix realitzant al so de qui té el calibre de canó més gros i és a partir de les realitats que s'aconsegueixen per força militar que s'afaiçona la política internacional. El dret només t'empara segons la sobirania armada que tinguis. Es per aquest principi diplomàtic que la cursa armamentística té l'evolució meteòrica dels nostres temps.

No oblidem que Franco això ho tenia molt clar. Sabent que l'exèrcit espanyol dels anys trenta era una patum (en l'actualitat si fa no fa igual, no us penseu, però no oblidem allò que Bayo deia: "contra el poble desarmat la metralladora sempre guanya") i que com a tal no podria guanyar res de pes considerable, va tenir la suficient gràcia, ja iniciada la guerra, per convèncer a Hitler i a Mussolini de que li donessin suport material, des de soldats i armes fins als productes més essencials de tota intenció. A canvi Espanya els serviria com a camp d'experimentació de les noves tecnologies i estratègies militars que uns anys després utilitzarien al 1940 per desencadenar l'onada de terror internacional més gran que la humanitat hagi patit sobre seu. Aquests suports serien essencials per afiançar el poder cabdillista de Franco a l'Espanya dita "nacional" i aconseguir els èxits militars més sonats utilitzant els assessors militars que Hitler havia posat a la seva disposició i que llur materialització pràctica en el camp de batalla seria la *blitzkrieg* o guerra llampec que convertiria l'Estat espanyol en un immens Gernika.

La unitat i cohesió que Franco imposà entre les seves files més la professionalitat i modernitat de les tropes i de la tecnologia bèl·lica italiana i alemanya foren els factors que decantaren l'èxit a favor dels "nacionales". I de quina altra manera podia ésser?

Al bàndol republicà els anarquistes només feien destrosses i quasi es podia dir que actuaven com una quintacolumna obstaculitzant-ho tot. Socialistes i comunistes estaven més embolicats en col·lectivitzar les propietats preses als "burguesos explotadors" que anar al front a seguir la lluita. L'ajuda internacional tramesa per Stalin va ser minsa i amb comptagotes. Només les brigades internacionals donaren un poc de qualitat al conjunt general de les milícies republicanes. A Catalunya, a part d'aquests factors que també ens afectaven, teníem una certa guerra civil entre els catalans catòlics i benestants i aquells que eren d'esquerres i comunistes; i una certa libanització del tots contra tots. A més de tenir un govern Companys més preocupat per com podia afectar la guerra a la Internacional Socialista que no pas a la lluita d'alliberament nacional del nostre poble. Prou va saber de què i contra qui anava realment la guerra, això sí, només quan va estar al pilot d'execució i l'afusellaren, per ordre expressa de Franco, per ser el president dels catalans. No cal dir que amb aquell acte també s'afusellava a tot el poble català per la seva inoperància i ingenuïtat al capdavant de la Generalitat. Pel que fa als mallorquins, a Companys li deuen el fet que Mallorca quedés sota bàndol espanyol al ser ell el qui sabotegés per recels polítics la continuació del desembarcament, el 1937, de les brigades d'Estat Català a la nostra Insularitat i que gràcies a això Mallorca es convertís en un bastió de l'aviació "nacional" que es feia servir com a base per bombardejar sense pietat Barcelona i altres punts estratègics de la Nació. Llàstima que per aquell mateix any fracassés el complot d'Estat Català per rellevar Companys del seu càrrec i posar-hi un nacionalista de cap a peus a l'estil Macià. De segur que un altre gall ens hagués cantat en tots els aspectes.

Un retrat històric de la situa-

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) (II PART)

DE M. LÓPEZ CRESPI
CADA QUINZE DIES A L'ESTEL de Mallorca

(DE JULIOL DE 1995 FINS A JULIOL DE 1996)
(PER DEMANAR NÚMEROS ENDARRERITS TELEFONAU AL 265005)

ció al bàndol "nacional" (per nosaltres espanyol) el tindríem de la mà del mateix Franco en el telegrama que aquest li envià a Hitler el gener del 1939:

"Las victorias de Cataluña corresponden a la fe que en nosotros depositasteis desde el primer momento. Agradecidísimo a vuestra sentida felicitación, os envío, con los mejores votos por la grandeza de vuestra nación, los de la Nueva España y sus ejércitos".

Pel bàndol republicà l'historiador Ferran Soldevila es lamentava de la següent manera en la seva "Història dels Catalans":

"Pensem només com haurien anat d'altra manera les coses si, en anys viscuts que no oblidarem mai (es refereix a la guerra del 1936 que ell visqué), els nostres anarquistes, en comptes de llançar-se a aquella obra insensata de destrucció de Catalunya, s'haguessin enquadrat en disciplinades tropes de xoc al servei del nostre ideal col·lectiu; això ens pot donar una idea molt viva del que pogueren ser els famosos almogàvers".

Calen més evidències? N'aprendrem d'una vegada? No oblidem que l'Edat d'Or de Catalunya ho fou precisament perquè es tenien clares les bases de funcionament de la política internacional. I els almogàvers en foren la manifestació més preclara de defensa i poder d'aquella Catalunya esplendorosa i respectada.

Així, de les nostres febleses i descoordinacions es donà ales a la creixent fortitud dels ja franquistes fins culminar la victòria del feixisme el 26 de gener del 1939 amb l'entrada de Franco, els seus moros i requetés a Barcelona; no escollint debades la data, per fer-nos més guerra psicològica als catalans i donar-se ell més màcula de "Cid" entrà aquell dia no perquè no ho pogués fer alguns dies abans, sinó que ho feu com a desgreu a la derrota que les tropes espanyoles tingueren a la batalla de Montjuïc el 26 de gener del 1640 enfront l'exèrcit català comandat per l'insigne canonge i president de la primera República Catalana en Pau Claris. Tal era l'odi que ens tenia el "cagaèlèstics", com diria el poeta Joan Oliver, que el primer que s'ordenà fou tirar a terra la placa del carrer en honor de tan distingit patriota català.

Es amb aquesta agressiva intencionalitat que Catalunya havia d'entrar en el període més negre de la seva història després de la derrota del 1714. Des d'aquell moment s'iniciava un genocidi contra el poble català que després de vint anys de la mort de la bèstia encara no ens hem recuperat i que en molts aspectes segueix vigent, encara avui, com es veurà. Instauració de la dictadura, privació de l'exercici dels drets individuals i col·lectius més essencials, autarquia econòmica, tancament al món (el famós "Santiago y cierra España!"), disposicions contra la llengua i cultura catalana fins l'extrem de reduir-la a la mínima expressió familiar, il·legalització de la Generalitat i prohibició dels símbols nacionals catalans, imposició per la força de l'espanyol, escola "cuartelaria" i "españolíssima", persecució per activitat política, afusellaments, tortures, impunitat dels cacs i bandes de sometents feixistes que actuaven com a membres locals d'una Gestapo, població aterrida, impost per danys de guerra imposat als catalans, foment del complex d'esclau, exili de tots els quadres professionals i intel·lectuals del país, fam, fred, por...

Es amb aquest negre panorama amb el que Catalunya va haver de viure sotmesa durant quaranta anys! I després de la ignomínia patida arriba el dia en que es mor el dictador deixant-ho tot "atado y bien atado" i es dona un lent gir polític per part de certs "avançats" del juràssic sistema feixista com Torcuato Fernández de Miranda, Laureano López Rodó i López Bravo que seran els paladins del, en aquell moment príncep, Juan Carlos I (posteriorment s'inclourà el mateix Adolfo Suárez) i del que el primer fou gran artífex de la llei de reforma política que aprovaren les corts franquistes i que validava el fet de convertir al Borbó Juan Carlos I en rei a títol de cap d'estat successor del règim i que els interessos fàctics i de poder de l'oligarquia franquista, militars i funcionariat, no serien qüestionats ni rellevats de l'actual situació per un procés transitori de canvi de règim. Aquests punts són els condicionants que donarien lloc a la redacció de la constitució del 1978. **Francesc Castany de Caso** (continuarà) Ω

Salvatgisme "hispanic" per als bous

A Europa causen més aviat rebuig les atàviques tradicions hispàniques de corregudes de bous i similars. Ací la cosa ve de lluny. Sembla que fou en l'època de l'imperi dels Austries que la "fiesta nacional" adquirí gran popularitat. Con el circus romà, al qual imitaven en arquitectura i per mantenir ocupada la plebs assedegada de sang d'heretges i animals.

Tots coneixem la "fiesta nacional", però no massa el condicionament brutal que pateix el bou per tal que el torero pugui realitzar la seua "artística" faena.

Aquestes són algunes de les coses que fan al noble bou adés de quedar sol i impotent, i contra la seua voluntat, enmig de la plaça, front a una multitud hostil i els seus botxins.

Sovint el preparen per a la seua darrera lluita ficant-li pastes de vaselina als ulls per enterbolir-li la visió. Cotó-en-pèl o estopa als nassos i gola per dificultar la seua respiració. Li deixen caure

gibrons als ronyons i el colpegen amb sacs d'arena per triturar-li la carn sense que es noti. També li solen posar un "xarop" fet d'aiguarràs, trementina, etc, que farà que les potes li cremin tant que no sigui capaç d'estar-se quiet o deixar-se caure en terra. Li llimaran les banyes per llevar-li la seua força i seguretat. Li ficaran una agulla partida als seus òrgans genitals.

Ja a la correguda, el picador li talla els músculs del coll per tal que no pugui moure's amb prou agilitat per defensar-se contra els seus botxins. Només quan el bou ha perdut molta de sang i està fet pols, el "matador" s'atreveix a mostrar el seu "art" amb un nou acte de tortura. El maten ficant-li una espasa d'un metre de llarg als pulmons: això farà malbé el sistema respiratori de tal manera que l'animal mor ofegat per la seua pròpia sang. En teoria es tracta de pegar un colp d'espasa al cor, però això és difícil i no sol encertar-se. Si l'animal no mor encara, se li dona un colp de gràcia: una ganivetada al bescoll que li talla la medul·la espinal.

La sort dels nobles cavalls no és pas millor. Són cavalls vells que han donat la seua vida al servei de l'home i, en arribar la fi dels seus dies, se'ls envia a la plaça de braus amb els ulls embenats i les orelles plenes de cotó-en-pèl per tal que no s'adonin del perill. L'encoixinat que duen sols serveix per amagar els horribles mals que reben: els trenquen les costelles i les potes i moren sense queixar-se perquè els han tallat també les cordes vocals. Quant els rebenten el ventre, els l'omplen de palla amb els seus budells i els tornen a cosir perquè rendisquen una última correguda.

Això quan a les corregudes de places de bous. No parlem de les bestieses que també es fan en festes populars als nostres pobles i que, dit sigui de pas, tots els anys s'emporten unes quantes dotzenes de persones a la tomba.

Criminalistes destacats han comprovat que un humà cruel és un criminal en potència i que la gent pot desenvolupar una necessitat de veure sang com la desenvolupen els drogaadictes amb les seues dosis. Un poble que es diverteix amb la tortura d'un animal és un poble que encara no ha eixit del salvatgisme. Divertir-se a costa del dolor, ni que sigui d'un animal, perquè els animals també pateixen com nosaltres patim.

És clar que hi ha interessos creats en aquesta cruel tradició. Toros? Millor no anar-hi! **Colla Ecologista de Castelló, Ap.** 566 Castelló 12080 Ω

DAVALLEN

El dibuixant **Bibi**, perquè als seus acudits del diari *Baleares*, que fa en foraster, se'n fot dels mallorquins que volen veure cinema en català, critica en Jordi Pujol perquè defensa el Principat de Catalunya davant Madrid, i a més a més és un llepacul del rei d'Espanya.

ΩΩΩ

La companyia de teatre **Dagoll Dagom**, que ha traduït a l'espanyol l'obra *T'odio amor meu* per representar-la a Madrid, en un acte de provincianisme vergonyós. Les grans companyies de teatre europees no canvien de llengua quan estan de gira pel continent.

ΩΩΩ

Àngel Colom, que ha pactat amb el PP deu dies després de les eleccions, després d'haver jurat per pa i per sal durant la campanya que no ho faria mai. A nosaltres, com va dir **Lluís Mª Xirinaes**, tampoc no ens agrada veure la somera i el lleó colgats dins el mateix llit.

A. COLOM.

ΩΩΩ

L'Insalud, que manté en condicions d'interinitat el 26% dels metges de Son Dureta, amb els problemes d'instabilitat laboral que això comporta.

ΩΩΩ

Gabriel Bosch, ex-batle de Manacor pel PP, que seguint l'exemple de José María Rodríguez aparca el seu cotxe sense pagar l'ORA.

ΩΩΩ

Miquel Mas Ferrà, que després d'haver guanyat el premi Octubre de narrativa en català, ara escriu en foraster a *Última Hora*.

ΩΩΩ

El virrei d'Espanya a Mallorca, **Gerard Garcies**, perquè encara envia escrits a sa Pobra amb el nom foraster de "La Puebla".

ΩΩΩ

El batle de Ciutat, **Joan Fageda**, per no tomar la casa de la germana del rei que el Tribunal Suprem ha considerat il·legal.

NECESSITAM

promotors i promotores de L'ESTEL de Mallorca als diferents pobles i ciutats de Mallorca i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

STOP. PAREM

Els valencians estem patint en carn pròpia un accelerat genocidi lingüístic i cultural

Cap poble que renuncia a les coses pròpies pot anar molt lluny, perquè es divideix, s'autoanul·la i perd força malbaratant la pròpia riquesa psicològica i material.

"Cada lengua que desaparece es una visión del hombre y del mundo que desaparece." (Octavio Paz.)

El menfotisme no és tolerància, ni cap altra virtut. És peresa i debilitat. És un buit que s'escampa com al mala herba per tota la societat i l'afona en una grisa i depriment mediocritat. I tots sabem com és de grisa, desvertebrada i depriment la societat valenciana (un "bon mos" perquè uns altres facen allò que vulguen dels valencians). Sempre amb inútils divisions interiors i sense unitat ni senderi per a actuar de cara a l'exterior. Som grisos en tot. Des de la falta d'influència política fins al futbol.

La nostra llengua segueix amplament marginada a tot arreu. Les lleis que teòricament la protegeixen són incompletes per les mateixes institucions (ajuntaments, organismes autonòmics, el Canal 9...).

Diu Martin Luther King: "...el negre de Montgomeri mancava de consciència de la seua dignitat d'ésser humà. Havia acceptat que era inferior, que era normal el tracte irracional que rebia; que no estava massa malament el sistema injust que el segregava."

I James Russell Lawell: "Són esclaus els qui tenen por de parlar a favor dels caiguts i dels dèbils."

I Tàcit: "La marca dels esclaus és parlar la llengua dels seus amos."

"Durant els nostres tres segles de Decadència -del XVI al XVIII-, de renúncia a la nostra llengua... no tinguérem ni un savi, ni un poeta; vivint rellogats." (Dr. Carles Cardó.)

La nostra cultura i història són amagades i folcloritzades. Els mitjans de comunicació són manipulats per fer oblidar tot allò que no naix de l'Espanya profunda.

"Un poble deixa de ser alfabet quan aprèn a llegir i escriure... la pròpia història." (Paolo Freire.)

"La llengua i la història són els botins més preuats a l'hora de sotmetre un poble." (Angel Guimerà.)

"Pongan el mayor cuidado en introducir la lengua castellana, a cuyo fin se darán las providencias más templadas y disimuladas para que se consiga el efecto

sin que se note el cuidado." (Instruccions del "Consejo de Castilla" als corregidors, 1717, dirigit a l'Antiga Corona d'Aragó.)

Els nostres balls i cançons són infravalorats, amagats, no subvencionats i substituïts (en ràdio i televisió, també a Canal9) per uns altres com les sevillanes, molt respectables, però utilitzades sistemàticament per a ofegar el folklore de les altres regions -que tot i ser teòricament tan "espanyoles", sembla ser que no tenen dret a la vida-, amb el fi inconfessat de fer-nos a tots segons el patró festívol estàndard suposadament *typical spanish*. Fem una crida als nostres conciutadans andalusos per no deixar-se tampoc manipular per aquests interessos bords, i els demanem igualtat i solidaritat. Cal promoure i recuperar els nostres cànctics i danses de sempre: albaides, valencianes, ball pla, etc.

"Perdre la individualitat pròpia i acabar en simple engranatge d'una maquinària és impropï de la dignitat humana." (Mahatma Gandhi.)

"Els poders establerts tendeixen al control, unificació i explotació psíquica dels seus súbdits." (X. Rubert de Ventós.)

"Algunes vegades hem fet creure als nostres germans blancs que ens agradava la manera com érem tractats. Però hem vingut avui ací per alliberar-nos d'aquesta paciència que ens fa pacients en tot, excepte en la llibertat i la injustícia." (M. Luther King.)

"Els forasters de Madrid, et prenen la taula i et prenen el llit." (Vell refrany popular.)

"Els ens ensenyaren la por, per ells pansiren les nostres flors. A fi que la flor d'ells visquera, danyaren i devoraren la nostra..." (Cròniques indígenes sobre la conquesta d'Amèrica pels castellans.)

"El peor desprecio es no hacer aprecio." (Refrany tradicional castellà.)

Pensem que la *raó de fons* d'aquests intents tan radicals per despersonalitzar-nos no és altre que el Govern central xucla quasi un bilió de pessetes netes anuals de la Comunitat Valenciana (en recapten fiscalment més que no reinverteixen). Donat que les regions de l'Espanya profunda són receptors de diners (al revés que les perifèriques), el Govern de Madrid tremola de pensar que els valencians reclamem allò que ens xuclen per a la seua administració improductiva i clientelista. Per això es

dediquen cruelment a acastellarnar-nos en la parla i fer-nos andalusos en els gustos festius.

I mentre ens venen quincalla com si fóra pedreria fina: ens quedem sens TAV (per la deficitària línia Sevilla-Madrid); tenim l'A-7 (Alacant-Barcelona), l'autopista més cara d'Europa (a les Castelles i Sud tenen quasi totes les autopistes gratuïtes); la taronja està abandonada (tot i la riquesa que ha generat); el petroli de davant les costes de Castelló i Tarragona, que cobriria mes del 25% de les necessitats valencianes, és silenciosament espoliat per Madrid sense cap benefici pels valencians, i d'això ja en fa 20 anys, la meitat de les centrals nuclears existents a l'Estat afecten ben directament les terres valencianes, amb el perill d'un nou Txernòbil; els fons de compensació europea també van a parar quasi tots a les Castelles i el Sud; patim desindustrialització (quan la dràstica reconversió de Sagunt, informes tan prestigiosos com el de Kawasaki recomanaven exactament el contrari: potenciar els alts forns saguntins); mentre que ací no cobrem per atur agrari, al Sud són invertits a fons perdut molts milions que no solucionen els problemes de fons perquè no volen tocar els interessos latifundistes: és la PER; les multinacionals han d'inscriure's i radicar-se a Madrid, i també la borsa de Madrid té exorbitants privilegis legals respecte a les de València, Barcelona i Bilbo. Sense totes aquestes ajudes oficialistes de segles, Madrid no seria més que una Toledo o Avila. I encara ho veien en detalls de tota classe, com ara el Reial Madrid -l'equip del Govern central de sempre- tenia, a la seua seu social -ho va descobrir una inspecció- xecs dels fons reservats del ministeri de l'Interior (el cas Di Stefano és també un precedent). La llista podria allargar-se molt més.

"País vençut que s'acomoda... es deixa robar tot, a poc a poc: el seu nom, els seus costums, la seua llengua... no té dret que ningú el recolze..." (Claude Duclos.)

Ens cal un grup de pressió valencià (*lobby*). Hem de votar ja partits nacionalistes. Diguem: "Valencians!: València."

"Som els ases de Sòria, que van carregats d'or i mengen palla." (*Tirant lo Blanc*, Joanot Martorell.)

"Hi ha un parell de coses que a ningú li agrada que un altre li ho faça: mocar-se i governar-se." (Chesterton.)

"Y tocándose el dominio absoluto de los reinos de Aragon y Valencia, se añade ahora el de justo derecho de conquista que dellos han hecho últimamente mis armas." (Felip V en el Decret de Nova Planta del Consejo de Castilla, 29-6-1707.)

"Es tracta d'una antiga possessió. Però generalment no s'accepta que ningú que haja furtat una propietat durant molt de temps sia el més indicat per a seguir posseint-la." (A.E., escriptor irlandès, al *Pearson's Magazine*.)

"Un poble que vol ser feliç no ha menester de conquestes." (Plutarc.)

"Cal conservar la llengua i no oblidar-la mai perquè quan un poble perd la llibertat, si conserva la llengua, és com si conservara la clau de la presó." (Alphonse Daudet.)

Finalment, l'**anticatalanisme** seveix de cortina de fum i confusió per a evitar que els valencians imitem exemples reivindicatius pròxims, en concret el dels nostres veïns de Nord, i demanem cívicament, justament i lògicament, les nostres coses avui segrestades.

Per tant, volen fer-nos odiosos els catalans. Per daurar-nos la pínola volen vendre'ns la nevera que els valencians som "graciosos" i els catalans "esquerps, antipàtics", o coses per l'estil, però...

"No tot el que fa riure és graciós. De fet, què pot fer riure tant com un bufó?" (Ciceró.)

"Hem vist la veritat crucificada..." (M. L. King.)

"El negre fa mil esforços infructuosos; s'adapta als gustos (dels blancs)... adopta les seues opinions i, en imitar-los, espera (inútilment) passar a formar part de la seua comunitat..." (Alexis de Tocqueville, *Democracy in America*.)

Però en el temps en què teníem els nostres propis reis, no havíem de menester aforasterar-nos, i érem lliures. Alfons el Benigne dia a la reina castellana, muller d'ell: "Reina, reina! Lo nostre és un poble franc, e no és així subjugat com és lo poble de Castella." (Francesc Eiximenis, *Lo crestià*.)

El cronista valencià Gaspar Escolano escrivia el 1610: "Como fou poblado desde su conquista casi todo de la nación catalana y

tomó della la lengua... por más de 300 años han pasado los deste reyno debaxo del nombre de catalanes y valencianos..."

O el bisbe castellanenc Josep Climent, el 1766: "Si bién se mira... casi todos los valencianos somos catalanes en el origen, y con corta diferencia son unas mismas las costumbres y la lengua..."

Per posar només un parell d'exemples relativament recents. En podríem posar molt més, i de més il·lustres, com el mateix sant Vicenç Ferrer, que arriba a anomenar Catalunya la zona valenciano-parlant del Regne de València.

A les Universitats de tot el món s'ensenya que el valencià és una variant de la llengua catalana comuna. També els etnòlegs consideren catalans i valencians com un sol poble (les anàlisis científiques, per exemple, del RH, confirmen una íntima afinitat biològica).

"Catalans i Valencians, cosins-germans." (Refrany popular.)

No ens deixem enganyar pels qui volen atiar odis.

Ja n'hi ha prou de complex d'inferioritat, de rutina, que fa que molts de valencianoparlants s'adrecin entre ells en castellà. A què ve eixa vergonya o pors, eixa quincalla d'imitació? Allò fi i correcte és parlar la pròpia llengua a ca nostra.

"... todos los poetas antiguos escribieron en la lengua que mamaron en la leche, y no fueron a buscar las extranjeras para declarar la alteza de sus conceptos; y siendo así, razón sería se extendiese esa costumbre por todas la naciones..." (Miguel de Cervantes, *El Quijote*.)

Els nostres reis, com el fundador del Regne valencià, Jaume el Conqueridor, parlaven la nostra llengua, com també herois nostres com Vinatea, valents com els almogàvers, agermanats i maulets, papes com els Borja, sants com sant Vicenç Ferrer, mestres d'amor com Ausiàs March. Qui s'avergonyeix de sa mare perquè sia pobra, o de la seua llengua perquè ha estat perseguida i espoliada? Tu ets valencià o valenciana, i ho has de ser amb la mateixa dignitat, igualtat i normalitat que un castellà o un francès a casa d'ell.

"Penseu que també nosaltres estimem la nostra llibertat... no podeu extingir la passió irlandesa per la llibertat." P.H. Pearse, patriota irlandès.)

"Els grans semblen grans perquè estem agenollats." (Camile Desmoulins.)

Vols fer tu un esforç de cultura i solidaritat per dignificar el teu poble? Estima el teu poble, estima la teua llengua. Connecta amb **Estat Català**, apartat 1.171, *Castelló de la Plana, 12005. Una proposta no violenta i creativa d'acció per la nostra consciència nacional i la nostra dignitat com a persones.* Ω

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Restaurant SES COVES

Cuina catalana. Reservau taula.
Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

RESTAURANTE

**Casa
Jacinto**

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals
o peregrinant per botigues de 20 duros,
regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any,
de dos anys o de cinc anys als vostres essers esti-
mats.

Feu país, família i amistat tot alhora.
Digau-los-ho amb **L'ESTEL**

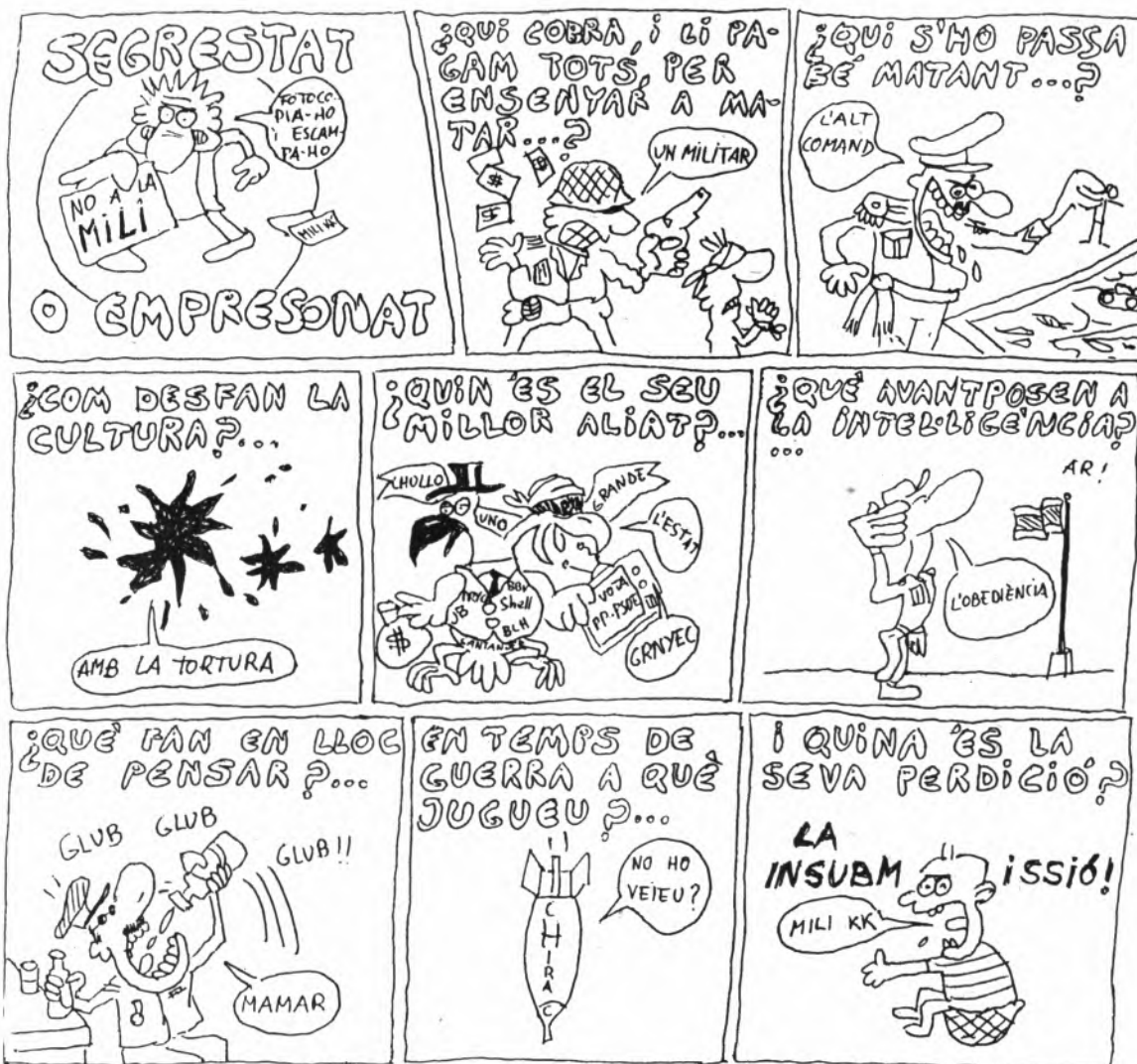

REPARACIONS EN GENERAL

c/ Joan Alcover, 46 • 07006 Palma de Mallorca
Tel. (971) 77 06 21

Escola de cuina ALCARI

Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
Servei de buffets • Catering service for yachts
Rafaletes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana
empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
**No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!**

És un suggeriment de **L'ESTEL de Mallorca**

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc casa de dues plantes a carrer cèntric de Sant Joan. Tres dormitoris amb possibilitat de cinc i cuina amb xemeneia. 4.900.000 ptes. Tel. 298720.

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Gran oportunitat! Venc pensió completament renovada a la Ciutat de Mallorca. 864017.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

**PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS**

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Bonic terreny a Lluçmajor (camí d'Alicanti). Cantó 11 metres, caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

Avinguda Argentina. Llog pis de 5 habitacions, moblat, xemeneia, electrodomèstics, telèfon, dos banys. 75.000 pessetes mensuals comunitat inclosa. Tel. 792490.

Magalluf, venc 16 locals comercials. Planta baixa i pis 70 m². més terrasses entre 50 i 145 m². Tel. 726306.

Benestar Costa d'en Blanes, 22 cases primera fase, 15 cases amb piscina, jardins comunitaris. Entrega en 18 mesos. Tel. 726306.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Vull comprar iot de 14 metres d'eslora amb tres cabines, coberta espaiosa, dos motors Diesel i dos llocs de control. Tel. 120197.

Venc motor Mercuri, foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

Venc telèfon «Forma» negre, nou de trunca. 5.000 pessetes. Tel. 835131 (Bel).

Es venen 2.500 pel·lícules de vídeo noves amb estoig i precintades. Preu 200 pessetes unitat. Tel. 410668.

PERSONALS

Professora rossa i alta, molt atractiva, sense problemes de cap casta. La soledat me posa malalta. M'agradaria conèixer senyor formal entre els 50 i els 60 anys. 719534.

Professora molt atractiva de 55 anys desitja entaular amistat amb senyor culte entre els 50 i els 65 anys. 711754.

Funcionària de 29 anys. Simpàtica i alta. Vull conèixer al·lot bona persona, sense vicis i feiner per a fins formals. Crida'm al 717354.

Fadrina de 24 anys. Alta, ben plantada i simpàtica. Vull conèixer al·lot fins als 30 anys, que sia fadrí, educat i feiner, per a sortir amb fins seriosos. 717354.

Fadrina de 34 anys, ben garrida i amb estudis superiors. Vull contactar amb al·lot fins als 45 anys. Fadrí, feiner i formal per una relació seriosa. Crida'm al 719534.

Som una professora viuda de 50 anys. Som rossa, jovial, alta i molt simpàtica. Vull conèixer senyor alt, culte i formal per a formar una nova llar. Crida'm al 540586.

Vull conèixer senyora pèl-roig natural per mantenir relacions formals periòdicament. Som senyor solvent. 719534.

Pilot d'aviació de 48 anys, fadrí, alt, fort i ben plantat. Voldria entaular amistat amb senyora de 35 a 50 anys, que sia culta i formal. 717354.

Al·lota molt atractiva i cultivada desitja amistat amb senyora de 18 a 43 anys per a compartir la vida. Crida'm prest i ens coneixem. 719534.

Alt càrrec militar separat, molt simpàtic. Vol entaular amistat amb senyora culta i amorosa entre els 30 i els 45 anys. 717354.

Senyora ben plantada i ben jove desitja conèixer senyor per a relacions esporàdiques. 719534.

Fadrina de 56 anys, alta i atractiva. El meu problema és la soledat. Vull conèixer senyor amb la vida resolta per a relacions de parella. 540586.

Separada de 27 anys, alta i prima, amorosa i amb una bona feina. Vull mantenir relacions esporàdiques amb senyor solvent que me pugui ajudar. 717354.

Metgessa de 38 anys, guapa, divorciada i com és de suposar sense problemes econòmics. Vull formar una nova família amb senyor culte i comprensiu que sàpiga fer-me feliç. 717354.

Senyora jove i ben plantada. Som casada però visc vuit mesos cada any tota sola i vull conèixer senyor formal per a unes bones relacions. 719534.

Fadrina de 42 anys, guapa alta i elegant. Me vull relacionar amb senyor culte i solvent de 45 a 60 anys. No vull formar parella, només amistat. 717354.

Si ets una dona que vulgui entaular unes bones relacions amb una amiga, crida'm, te vull conèixer. 717354.

Metge de 43 anys amb negocis propis vol conèixer senyoreta culta i elegant per a relacions amb ajuda. 717354.

Estrangera atractiva i elegant sense problemes vol conèixer senyor alt, culte i amb futur, de 45-60 anys, per formar parella. 719534.

Som joves de color que ens volem casar i tenir fills amb senyoretes espanyoles. Som alts, cultes i atractius. 717354.

Metge especialista de 42 anys. Som casat i tenc un parell de negocis. Vull conèixer senyoreta elegant per a relacions periòdiques. 717354.

Vull contactar amb senyora entre els 25 i els 45 anys per mantenir una bona relació. Tenc una bona feina, només me faltes tu. 719534.

Senyora jove, atractiva i simpàtica, vull conèixer senyor interessant i de bona posició per a unes relacions amb ajuda econòmica. Ho necessit. 719534.

Oficinista de 32 anys. Me vull casar amb al·lota amorosa i simpàtica. 719534.

Mallorquí de 58 anys. 300.000 pessetes mensuals. Necessit amor. Necessit senyora amable, sense vicis entre els 50 i els 60 anys. Crida'm prest perquè em trob molt sol. 717354.

Professor d'institut de 43 anys. Pis a Ciutat, vaixell al club. Separat sense fills. Vull refer la meua llar amb senyora de cultura mitjana, garrida i galatzona, femenina i ordenada. Tel. 717354.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept handicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganes de fer-te feliç. 717354.

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Viudo de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586.

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meua mitja taronja. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 719534.

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

L'ESTEL

PETITS ANUNCIS

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amistat amb un senyor formal per a un futur que ens interessi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Si per a tu el més important és l'amistat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meua amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrineta aficionada a la música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al·lot de 25 a 30 anys que tenguí les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354.

Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tot càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Casat de 36 anys cerca dona per a compartir deliciosos moments. Convit a sopar dins un iot a alta mar. Trucau preferiblement els vespres, fins devers les dotze. Preguntau discretament per Toni. Tel. 299903.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

Intercanviem adreces de Penyes del Barça. Voldríem publicar coses del Barça i en català. M. Colom, Ramon Llull, 33-5-1. Castelló 12005.

Al·lota de trenta anys desitja amistat amb joves que tinguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

Mallorquí de 39 anys, estudi superiors, vull conèixer al·lota de similars circumstàncies. Escriure a l'apartat 211 (07080) Ciutat.

SERVEIS PROFESSIONALS

Home jove cerca feina d'ajudant a malalts o minusvàlids que estiguin a ca seva. 297067.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Home jove cerca feina de conrador o de vigilant de finca rústica prop de Ciutat. 297067.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Dièsel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·lari.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

Venc YAMAHA 400 PM Z. Peces noves. Assegurada. Amb casc. 150.000 pessetes. Joan. 835131.

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

ENSENYANCES

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes /hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

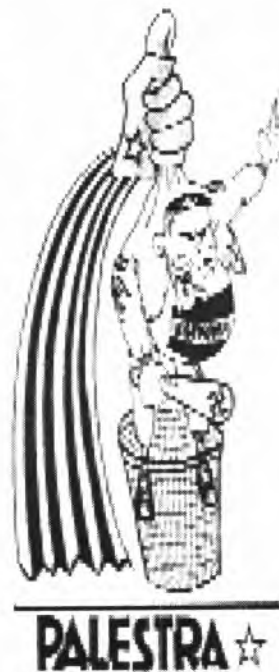
El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Primer llibre de poesia d'Aurora de Bïndor, **Ade-siara murmura una fada**. El trobareu a la llibreria De Verd en Blau de Son Ferriol.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartomeu al telèfon 467931.

Front d'independentistes catalans, que creuen que treballar per Catalunya està per sobre de tendències i partidismes, ofereix butlletins de propaganda nacionalista. Escriviu a l'apartat de Correus 5.531 - 08080 Barcelona.

Si estau interessats per la literatura en català, podeu subscriure-vos de franc a la revista LA FOREST D'ARANA, plaça Mossèn Sorell, 6-14, València 46003. Cal fer-hi esment dels vostres nom i cognom, adreça, codi postal i població. També hi podeu subscriure gratis amics i companys, i fer-hi arribar els vostres suggeriments.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

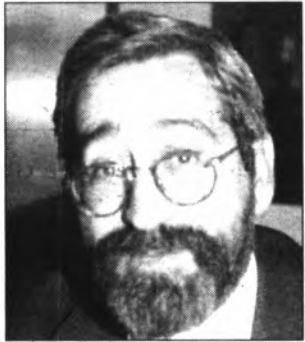
MALLORQUINS!
MALLORQUINES!COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

ENQUESTA

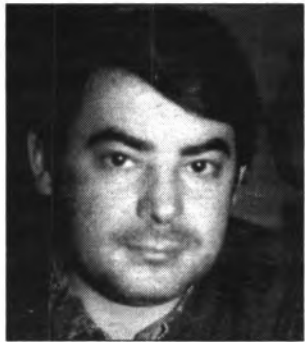
Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?

Antoni Montserrat (Son Serra). En contra. Boicot al francès.

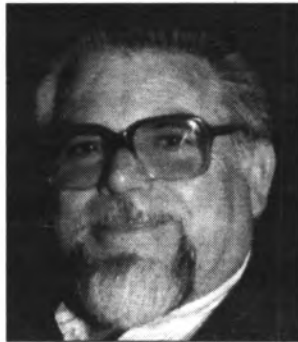
Maria Rodríguez i Carolina Moreno (Foners). Això és horròr. Maten la natura i destrueixen el planeta. Boicot al francès.

Josep-Lluís Artigues (Foners). Totalment en contra. Boicot a la ideologia francesa.

Jaume Escanelles (Foners). En Contra. Boicot al francès.

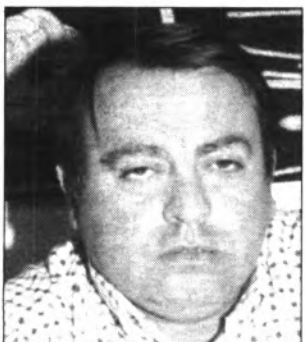
Víctor Duran (Foners). És una cabronada. Boicot al francès.

David Navarro (Foners). Horròrs. Boicot al francès.

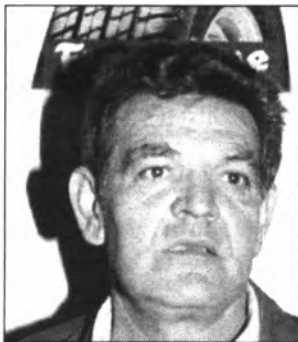
Matrimoni Balagué-Mulet (Foners). En contra. Boicot al francès.

Josep Ferrà (Foners). Malament. Boicot al francès.

Montserrat Fontanet (Foners). Mal fet! Boicot al francès.

Sebastià Gomila (Foners). Fora proves! Boicot al francès.

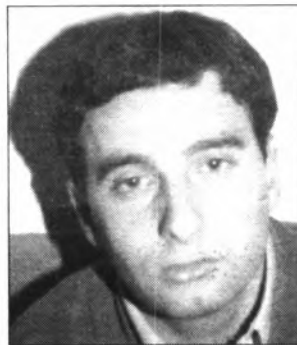

Joan Tirado (La Paloma). Mal fet. Boicot a França.

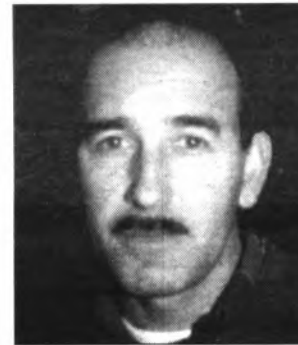
Lluc Pons (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

Llucià Reina (Pere Garau). És un gran disbarat. Boicot a tot el que sigui francès.

Montserrat Herreros (Pere Garau). Mal fet. Boicot a França.

Paco Alonso (Foners). Mal fet. Boicot al francès.

Ferran Gómez (La Paloma). Mal fet. Boicot a França.

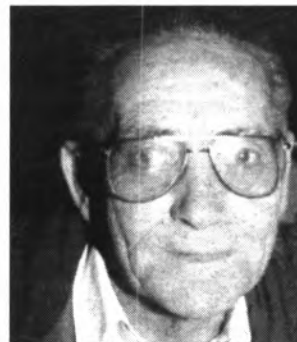
Salvador Masmiquel (carrer de Manacor). Molt mal fet. Boicot a França.

Aurora Gil (carrer de Manacor). Mal fet. Boicot a França.

Els senyors de 500 Milles (carrer de Manacor). Un desastre. Boicot a França.

Miquel Rabassa (Vilafranca). Mal fet. Boicot al francès.

Magdalena Tortella (La Paloma). Fatal. Boicot a França.

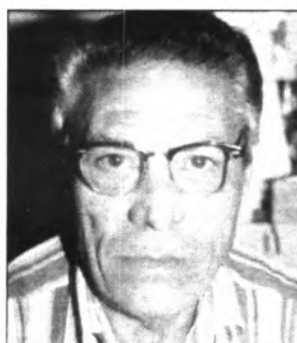
Maria-Angels González (La Paloma). Mal fet. Boicot al francès.

Francisca Bernat (La Paloma). Mal fet. Boicot a França.

Pere Pou i el seu fill (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

Maties Fiol (La Paloma). Ho veig malament. Boicot a França.

Xavier López (La Paloma). Mal fet. Boicot a França.

Margalida Bonnin (La Paloma). Fatal. Boicot al francès.

ENQUESTA

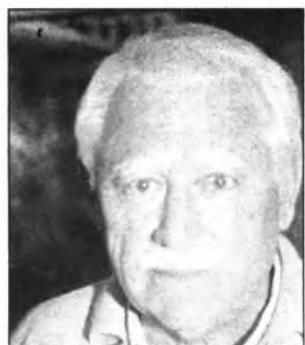
Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?

Antoni Escoriza i Charo Covarrubias. Fatal. Boicot a França.

Pere Costa (Pere Garau) Molt mal fet. Boicot al francès.

Josep Torrents (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

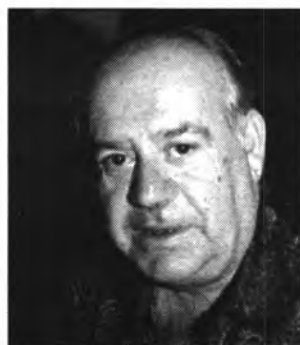
SUBSCRIVIU-VOS A

**L'ESTEL
de Mallorca**

**INFORMA'T !!
INFORMA'T !!
INFORMA'T !!**

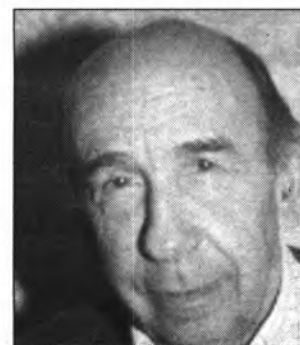
Rafael Calle (Columnes). Mal fet. Boicot al francès.

Miquel Calvó (Pere Garau). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Albert Vic (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

Bartomeu Morei (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

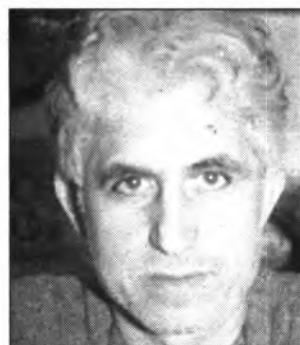
Miquel Pi (Pere Garau). Una barbaritat. Boicot al francès.

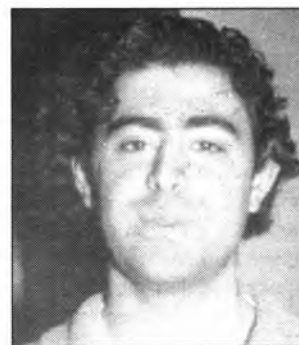
Pilar Planes (Pere Garau). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Doreen Demattei (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

Francesc Rossell (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

Miquel Gelabert. És una putada. Boicot al francès.

Jaume Garau (Pere Garau). Mal fet. Boicot al francès.

NO MÉS PROVES NUCLEARS **BOICOT** ALS PRODUCTES FRANCESOS

Davant una agressió d'aquesta mena que afecta tots els habitants del planeta, no hi ha cap més alternativa que una resposta radical. És per això que et proposam donar suport al BOICOT als productes, establiments i interessos francesos.

En la teva mà hi ha la possibilitat d'estrènyer el govern francès on més li farà mal; la seva butxaca. Aquesta acció ens pot ajudar, mentre l'haguem de mantenir, a potenciar el consum de productes nacionals.

Ací et presentam una relació dels interessos francesos més habituals:

Distribució. Continente, Pryca, Alcampo, Intermerca, Intermarché, Leroy Merlin, Leclercq, Dia, Carrefour.

Automoció. Renault, Citroën, Peugeot-Talbot, Mobylette, Total, Fina, Elf, Michelin, Valeo. **Llet i derivats.** Llet Parmalat, Llet Reny Picot, Llet President, Llet Vilcontal, Llet Bridel, Yoplait, Danone, Dan'up, Babydel, Delifru, Gelats Miko. **Formatges.** La vaca que rie, Caprice des Dieux, Chamois d'Or, Presid'or, Petit Suisse, Camembert, Gruyere, Roquefort, Rondele, Souette, Brie, Plaisir de France, Poite de Brie, Syrtor.

Alimentació. Achicoria Leroux, Chaumes, Productes Lu, Productes Gerblé. **Galetes.** Déclaré, Grafitti, Sant Michel. Figs Casagrain, Saint Albrey. Xocolata Lind, Poulain, Gigante Verde, Bonduelle.

Begudes. Rene Barbier, Moët, Armagnac, Bardinat, Benedictin, Conyac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier. Aigües Evian, Aigües de Viladrau, Aigües de Vichy, Aigües Perrier, Aigües Fontdor. Hennessy, Kronenbourg, Marie Brizard, Napoleon, Orangina, Patxaran Olatz, Patxaran Zoco, Pernot, Remy Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins i caves francesos.

Adrogueria i Perfumeria. L'Oreal, Garnier, Eugène, Dodot, Cacharel, Valentine, Chanel, Briseis, Fler a Fler, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont, Rochas, Royal Ambré, Poison.

Cristalleria. Alcolor, Arcopal, Cristel, Crystal d'Arques, Cuisinox, Duralex, Rondo, Pyrex. **Altres interessos.** AEG, Air France, BNP, BIC, Cartier, Credit Lyonnais, Damart, Ficht, Gan Assegurances, General Biscuits, Bicicletes Gitane, Gitanes Tabacs, Gaulois Tabacs, Golf Poalto, Havas, Yves Rocher, Label Rouge, Legran, Lyonnaise España, Mare Nostrum. **Material Elèctric.** Mavic, Metal Mazda, Moulinex, Paribas, La Paternal, Pechiney, La Previsión Hispalense, Pronda, la Reduelle, Rhone-Polenc, S.A. de Fibras Artificiales, Sacilor, Soc.Espa. del Oxígeno, Société Generale de Banque, Sonocolor TV, Tefal, Tubo Fabrega, Usinor, UAP Assegurances, Vinidor.

FORA OCUPANTS

PALESTRA ★

AIXÍ S'ACABA LA FESTA

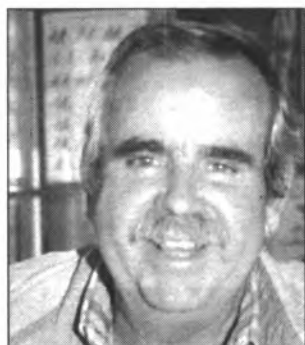

DEIXAU ELS ARBRES AL BOSC

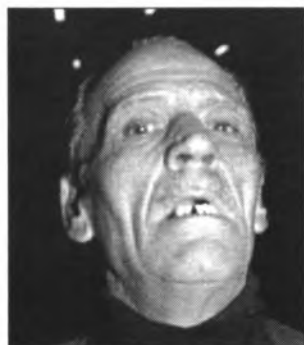

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

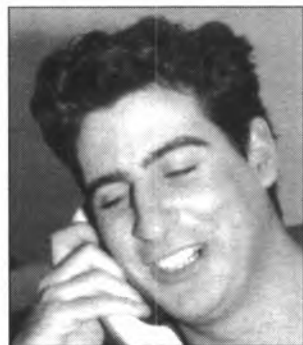
Bartomeu Alós (Petra). No és just. No gens ens estimen el qui comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Bartomeu Martorell (Foners). Injust. Els forasters ens arribaran a treure defora de Mallorca. Partits mallorquins com UM o PSM hem de votar.

Gabriel Soler (Cala Rajada). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar.

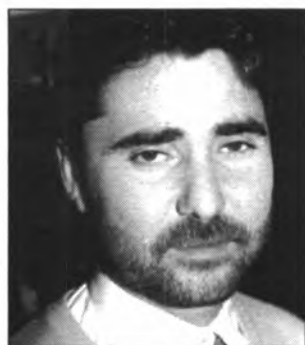
Joan Andreu Roig (Coll d'en Rabassa). No està gens bé. Ni PP ni PSOE. El PSM hem de votar.

Cristina Munar (Pere Garau). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. UM hem de votar.

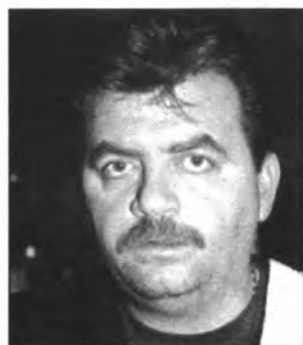
Damià Vanrell (carrer de Manacor). Injust. PP i PSOE no ens estimen. Sempre he votat UM.

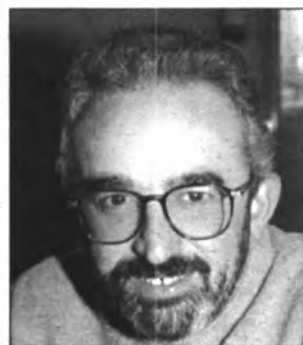
Jordi Batlle (Foners). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Sempre vot PSM.

Joan A. Marín (Foners). No és just. No gens estimen la llengua mallorquina aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Lluís Nadal (Foners). No és just. Hauria d'esser al revés. No gens ens estimen aquets que comanden. Val més no anar a votar.

Paco Mengod (Son Rapinya). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Sempre he votat partits mallorquins.

Jerònia Barceló (Foners). Horrorós. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. No hi ha cap partit que m'agradi.

Psalm front a la corrupció i la parcialitat (per pregar per L'ESTEL de Mallorca)

Salvau-nos Senyor,
que no en queda pas, de gent bona,
entre els homes ja no hi ha fidelitat.
Tot allò que s'etziben són mentides,
fruit de morros aduladors, d'un cor fals...
El Senyor respon: 'Si els desvalguts
pateixen, i ploren els pobres,
ara mateix m'aixec
a salvar del perill qui m'ho demana.'
L'oracle del Senyor és de bona llei;
argent sens escòries, refinada set vegades.
Vós, Senyor, ens protegiu
i guardareu de tots aquests per sempre.
Ronden els injusts i no van enlloc,
mentre Ell enalteix els menyspreats.'
(Psalm 11-12)

"No faràs injustícia en el judici."
(Levític 19.15)

"Qui fa injustícia, li recaurà
la injustícia feta al cap."
(Colossencs 3:15)

"Ell us retraurà de cert, si de biaix
feu favoritismes segons a qui."
(Job 13:10, Proverbis 24:23)

"Per tant, Jo també us he fet vils i
baixos davant tot el poble, així com
no heu seguit mos camins, i en la
lleï feu favoritisme i parcialitat a
persones."
(Malaquies 2:9)

"Aquests maliciosos hi veuran clar,
i ho proclamaran,
que els qui devoren mon poble,
és pa sagrat que devoren.

Quin esglai se n'apodera
en albirar que la justícia de Déu ve!
És reien de la causa del pobre
i han vist com Déu l'empara..."
(Psalm 13-14, fragment)

"Aquell sense pietat... sos ulls
espíen l'indefens, d'amagat guaita,
com el lleó, entre el boscatge,
alerta per endur-se el desvalgut,
el captura, i amb el rall, l'arrossega...
Pensa dins el seu cor: 'Déu se n'oblida,
aparta els ulls i no veu res.'
Lleueu-vos, oh Jahvè, esteneu la mà,
no us oblideu de mi, l'indefens,
desperta favorable a mi
el juí que vas enviar
¿Per què el malvat no fa cas de Déu,
i pensa que no passa comptes?
Pereixi ara la malícia de
la gentota sense misericòrdia,
però establiu Vós el que és just...
Senyor, desarmeïu el dolent,
que respongui per ses malifetes...
Mon escut rau en Déu,
Qui salva els rectes de cor.
Déu és jutge just
que s'imposa cada dia.
Feu-me justícia Senyor...
doneu raó a l'innocent.
Senyor, lleueu-vos decidit,
detureu la fúria dels enemics,
desvetlleu-vos i eixiu a defensar-me
en el juí que Vós heu convocat...
Enfortiu el cor de l'indefens,
escolteu-lo, per fer justícia,
que mai més no els faci por
l'home que és terra."
(Palms 7 i 10) Ω

COMPRAU PRODUCTES DE MALLORCA

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN !!!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

Adoració Méndez (Foners). No és just. No gens ens estimen aquets que comanden. UM hem de votar.

Matrimoni Suau-Langa (Foners). Injust. PP i PSOE no ens estimen. Els nostres hem de votar. Els Verds, PSM o UM.

CARN CAPOLADA

Els nazis de l'ABC
contra Mallorca

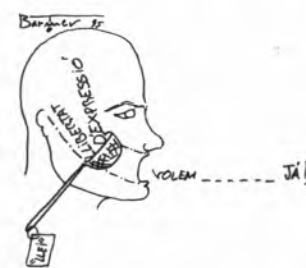
JAUME SASTRE

Els feixistes neonazis del diari ABC de Madrid, dimecres dia 6 de desembre, tornaven a disparar la seva artilleria grossa contra Mallorca, el Govern Balear, l'Obra Cultural Balear i la Plataforma Joves per la llengua. En una crònica signada pel colonitzador serbi espanyol anomenat Adolfo Garrido, el president del Govern Balear, Cristòfol Soler, era obertament insultat: *Cuando se abre la espita a la estupidez no es fácil cerrarla. (...) La decisión de Soler carece de desperdicio. No es fácil cometer más desatinos juntos: es cara, antiliberal, anti-constitucional, antihistórica y, lo que incluso puede ser peor, además estúpida; era acusado de practicar el nacionalismo exacerbado; i l'Obra Cultural Balear era criminalitzada en els següents termes: A la cabeza de dicho entramado figura Obra Cultural Balear (OCB), una organización supuestamente cultural entre cuyos dirigentes figura Aina Moll, considerada un "submarino" de Pujol en Baleares. Moll*

fue directora de Política Lingüística del Gobierno autónomo catalán. La OCB está presidida por Antoni Mir i Fullana, otro de los "santones" del pancatalanismo balear.

No és la primera vegada que el pamflet ABC, portaveu de la dreta més racista, xenòfoba, canalla, fatxa i criminal d'Europa, escup el seu odi verinós contra els mallorquins. El setembre de l'any passat ja va insultar brutalment l'aleshores president de Balears, Gabriel Cañellas, i el va qualificar de *gilipollas, de estúpido, de paleta y de palurdo aldeano* quan en el

debat de les autonomies de dia 27 de setembre al Senat espanyol, Cañellas va fer una part del seu discurs en el català de Mallorca. L'odi furibund contra la llengua catalana és una constant patològica dels imperialistes espanyols de l'ABC. Ara és un bon moment de recomanar la lectura del llibre de Jaume Medina, *L'anticatalanisme del diari ABC*, publicat el març d'enguany per l'Abadia de Monserrat. Paradoxalment, però, lluny de lamentar, els atacs furibunds i frontals dels forasters del diari ABC de Madrid contra els mallorquins, s'han de contemplar des d'una òptica positiva perquè si una cosa hem après els independentistes mallorquins és que la consciència nacional es crea i es reforça a través de l'atac exterior. Ω

LLIBRES

APARADOR DE LLIBRES
(Novetats)

Umberto Eco, *L'illa del dia abans*, ed. Destino, 1995. Si va decidir-se per encetar la trajectòria novel·lística amb una incursió a l'edat mitjana amb *El nom de la rosa* i continuà amb el món dels Templers a *El pèndol de Foucault*, l'última creació d'Umberto Eco, *L'illa del dia abans* pot qualificar-se d'aventura barroca, on l'autor aconsegueix bastir una paràbola de la solitud de l'individu actual davant una societat sobresaturada, capbussant-se en la novel·la fins a formar part del manuscrit, reconstruint-la a partir d'uns indicis deixats pel protagonista en forma de diari d'abordatge i d'unes cartes adreçades a l'amada on narra com, després de naufragar, arriba a una nau misteriosament deserta, ancorada a les portes mateixes del "paradís" al qual es veu impossibilitat d'arribar. A *L'illa del dia abans* Eco ens conta el transcórrer del diari de Robert, un nou Robinson, que escriu per alliberar-se de les obsessions que el tenen pres, sobtat per un món desconegut al qual sols pot limitar-se contemplar amb temor (A.R.M.).

***

Bartomeu Prohens, *Caterina Floreta, una bruixa del segle XVII*. Presentació de Mª Rosa Estaràs. Lleonard Muntaner editor, Palma 1995, 149 pàgs. Caterina Floreta és una fetillera de Vic que va arribar a Mallorca l'any 1622 per desencantar la

casa de Simó Ballester de Ciutat. Bartomeu Prohens Perelló s'ha dedicat a historiar la vida i penallitats d'aquesta dona que va esser condemnada a dos-cents assots i a la pena de desterrament per la Inquisició espanyola a Mallorca. El llibre té una secció final on hi apareixen ordenats alfabèticament tots els encanteris i operacions màgiques utilitzades pel grup de fetillers de l'afer Caterina Floreta.

***

Albert Herranz i Tomeu Martí, *La lluita contra el Servei Mili-*

tar a Mallorca. De Fora quintes! a Insubmissió!, Capltard núm. 4, Palma 1995. Aquest llibre, com diuen els seus autors, pretén ser un reportatge perio-

dístic amb l'objectiu de fer conèixer el rebuig popular que hi ha hagut a Mallorca contra el servei militar espanyol des del Decret de Nova Planta. Els autors, dos dos periodistes i insubmissos, analitzen el refús dels mallorquins contra l'exèrcit espanyol d'ocupació començant per la Guerra de Successió, passant per les guerres colonials de Cuba, Filipines i el Marroc, la guerra del 36 i acabant amb l'objectiu i la insubmissió d'avui.

LLISTA DE VENDES

1. *Diccionari de la llengua catalana*, ICE.
2. *Els ponts de Madison Country*, Robert James Waller, ed. Proa / Columna.
3. *El món de Sofia*, J. Gaarder, ed. Empúries.
4. *Pasta Gansa II*, Quaderns Crema.
5. Umberto Eco, *L'illa del dia abans*, ed. Destino

Per fer aquesta llista s'han consultat les següents llibreries: Embat, Quart Creixent, Aloma, Llibres Mallorca, Jaume de Montsó i Espirafocs (Inca).

1. QUÈ LLEGIU?
2. QUIN LLIBRE
RECOMANAU?

Mercè Puig i Vinyeta
Presidenta OCB Inca

1. *Amor de Cans*, de M^aA. Oliver.
2. *Les Balcàniques*, d'A. Herranz.

Margalida Rosselló
Portaveu d'Els Verds

1. *De l'economia a l'ecologia*, diversos autors.
2. *Noms a la sorra*, Lluís-Anton Baulenas.

Anoni Torrens

Apotecari i activista cultural

1. *Antropologia dels pobles de Mallorca*, de S. Trias
2. *La minyona d'un infant orat*, de Llorenç Riber.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F. ....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

El matrimoni Roig regenta el Restaurant de Ses Nines, que són les seves filles. Aquests restaurant, que està devora l'edifici d'EMAYA a Ciutat, fa menús a 750 pessetes. La fideuada, el conill amb ceba i les paelles són els plats reis del lloc. Les reines són Ses Nines.

En Rafael Méndez és el tresorer de l'Associació Juvenil Jaume III, de la barriada dels Foners de Ciutat. Una associació que organitza tallers d'escacs, d'aeromodelisme, de maquetació, etc. Fan campaments, excursions, diferents esports... Tenen quatre locals per a edats diferents i estan subvencionats per les entitats municipals i autonòmiques. Són uns dos-cents socis.

En Carles Miguel es l'amo del meson-restaurant La Casona, al carrer de Manacor de Ciutat. Els canelons Rossini i el llomet de vedella al formatge de Cabrales són l'especialitat de la casa. Despatxa menús a 850 pessetes.

En Guillem Ferragut és l'amo del restaurant Sa Llubinera, a la zona de Pere Garau de Ciutat. Despatxa una gran varietat de tapes. També fa menús a 750 pessetes.

La memòria històrica

A Mallorca no tenim diada nacional. Es veu que, o no la necessitam, o no la volem, o no la desitjam. En el fons no és nota massa que no la tinguem: és la necessitat que crea l'òrgan, i no l'òrgan qui crea la necessitat. De què ens serviria tenir diada que quedàs convertida simplement en una data festiva al calendari? Una diada nacional és qualche cosa més, té un significat més profund.

La nostra diada nacional probablement seria el 31 de desembre, una data històrica, el dia que el rei En Jaume entrà a la Medina Mayurca musulmana, el moment solemne en què el nostre territori s'incorporà a la civilització europea. Tanmateix el 31 de desembre és una data comercial de primer ordre, que eclipsa sens dubte la celebració nacional, i fins i tot la tradicional i una mica decadent Festa de l'Estendard que es fa a Ciutat.

En sabem ben poc de la nostra història i per això probablement no notam a mancar la commemoració dels nostres principals fets històrics.

Al País Valencià celebren el 9 d'octubre, la data en què, segons la tradició, el rei En Jaume va aconseguir la rendició de Medina Balancia. A Catalunya, la diada nacional no celebra cap data, sinó que commemora i ret homenatge als resistents de Barcelona que l'onze de setembre de 1714 no van poder aturar l'assalt de les forces franco-espanyoles de Felip V, dirigides pel duc de Berwick. D'aquella guerra, la nostra consciència històrica se n'ha oblidat del tot, fins al punt que ben poc en saben d'ella, tot i que els mallorquins hi vam prendre part important, fins que la Ciutat de Mallorca—ben poc després Palma—es rendí, el 2 de juliol de 1715, al general francès d'Asphelt. Poc després d'aquesta desfeta ens arribà el decret de Nova Planta, que suposà la desaparició de les institucions del Regne de Mallorca i la pèrdua de la sobirania nacional.

De tot allò, no ens en queda memòria històrica, com a Catalunya, però a Ciutat—Palma, després del 1715—hi ha un carrer dedicat al General d'Asphelt...

En sabem poc de la nostra història, i ni tan sols tenim diada nacional... **Antoni Roca, Felanitx** Ω

Vint-i-cinc de desembre. Nadal?

"Indiscutiblement, gran és el misteri de la pietat: Déu fou manifestat en la carn." *Primera Timoteu* 3:16.

Malgrat la infinita grandesa d'aquesta realitat, no existeix base bíblica per a que se celebri, i menys en una determinada data de l'any, el naixement de Nostre Senyor Jesucrist. Tot el muntatge d'aquesta festa és fruit d'una Església superficial i mundanitzada, que al llarg dels segles no s'ha aturat de mesclar les coses santes amb les tradicions paganes.

Ni el Senyor Jesús, ni l'Esperit Sant ordenaren aquest tipus de festa.

Aleshores, qui és l'home per a pensar a anar més enllà del que està escrit? *Primera Corintis* 4:6.

No obstant això, el Senyor Jesús, sabent que la seva hora havia arribat, desitjà i ordenà als seus deixebles la celebració del memorial de la seva mort i resurrecció. *Mateu* 26:17-29.

Mentrestant el nostre deure és esperar-lo desperts, vetllant, amb l'oïda atenta a la seva paraula, enmig de les tenebres d'aquest món, com aquells antics pastors de Betlem. *Lluc* 2:8; *Marc* 13:32-27.

La fe ens fa mirar cap envant amb esperança i seguretat. El món s'atura en el present i mira el passat fugint de la realitat futura expressada en *Hebreus* 9:27. En aquest tipus de festes no se serveix més que al déu dels ventres (*Fil.* 3:18-19), al mateix temps que alimenten el seu instint religiós recordant a un Crist infantil i desvalgut, que en lloc de convèncer-los de pecat i de judici els omple l'ànima de sentiments dolços. Desconeixent el regal de Déu al món (*Joan* 3:16), cerquen satisfer-se amb ridículs regalets.

Quina gran diferència quan es veuen les coses segons la voluntat de Déu, i no la dels homes. En aquell únic Nadal foren els àngels els qui proclamaren: "Avui us ha nascut, a la Ciutat de David, un Salvador, que és el Crist, el Senyor. Emanuel: Déu entre nosaltres." *Lluc* 2:10-11. Avui són les mateixes paraules de l'Unigènit del Pare les que ressonen dins dels nostres cors per l'Esperit Sant, i ens diuen: "Vet aquí que jo estic amb vosaltres, tots els dies, fins a la fi del món." *Mateu* 28:20.

Gràcies a Déu per aquest do inefable! *Primera Corintis* 9:15.

Gràcies Pare, perquè amb Crist ressuscitat hem iniciat la Festa Verdadera i Eterna.

Ensenyau-pos a guardar i ensenyar totes les coses que Ell ens ha manat, i no les que els homes ens volen imposar, per bones i santes que pareixin. Amén. **Ajuda Evangèlica** Ω

De la indolència del meu poble, aprenguí a esser audaç

Dissortada la nació qui no alça sa veu tret d'on hi ha funerals, qui sols aprecia davant la tomba els morts, qui espera a rebel·lar-se fins el moment de tenir el coll sota el tall resplendent de l'espasa.

Dissortada la nació que rep un conqueridor amb tabals, i que després el refusa amb crits per rebre'n un altre amb cants i trompetins.

Dissortada la nació el savi de la qual no té veu, i que son campió és cec, son advocat un xerraire.

Dissortada la nació on cada tribu afirma ésser una nació.

Dissortada la nació qui abandona la senda al camp pel carreró de ciutat, la saviesa per la lògica, la comunitat de Jesús pel «jo crec a la meua manera».

Dissortada la nació conquerida qui veu la pompa del vencedor com a perfecció de virtut, i als ulls de la qual la lletgesa del conqueridor és bellesa.

Dissortada la nació qui combat els greuges amb somnis, però llepa terra front al mal quan es desperta. *Adaptació lliure de textos del poeta libanès Khalil Gibran* Ω

MOSSEGADES

El nou llibre de **Jaume Sastre**

280 planes • 122 fotografies • 586 notes a peu de pàgina • 600 persones citades amb noms i llinatges

El trobareu a les següents llibreries: **Palma:** Quart Creixent, Embat, Tòtem, Llibres Mallorca, Jovellanos, Jaume de Montsó i Aloma. **Inca:** Espirafocs. **Manacor:** Leo. Demandes fora de Mallorca: contrarrembors a l'apt. de Correus núm. 124 (07600) Palma

SUBSCRIVIU-VOS A

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T !!

Gloses

Història de Mallorca

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Es cristians s'atracaren a tres milles de Ciutat varen fer es seu campat, ben preparats vigilaven; *además* s'atrinxeraven per tenir seguretat, perquè d'aquells *sitiats* qualche *susto* s'esperaven.

La Real, encara es diu, sa zona on s'establiren, de tendes el lloc ompliren sense que mirassin prim. Li prengueren gros estim, les havia fuit sa por, deien: -És nostro, això, amos i no discutim.

Cap peó allà dormia ni tampoc cap mariner, aquella acció es va fer amb molta de picardia. S'inimic se pensaria de trobar-los adormits, n'hagués fet bocins petits per això se prevenia.

Tres setmanes allà estaren ses tendes sense habitar, se solien retirar en sa nit quan fosquejava; es soldat que vigilava defora des campament desconfiant de sa gent que d'ells ben aprop estava.

Un poble gran pareixia tan esplèndid campament; des moros, sa molta gent aquell cas contemplaria, segur que ràbia sentia d'aquells malvats crestians que uns quants dies abans d'ells molta gent moriria.

El rei i els escuders només a tenda dormien, els altres pernoctarien dins barques de mariners; tots amb un gros interès en sentit d'estar alerta vigilant dalt sa coberta: -Alerta!, els sarraçens.

L'endemà bon dematí a terra es concentrarien, ses ordes escoltarien del servici a complir. No podia haver-hi cap mica de confiança, era pes d'una balança d'aquelles que pesen fi.

Un dia desembarcaren totes ses armes de guerra, a la dreita i a l'esquerra, allà tot s'acumulava, i el que a terra es trobava també se va preparar s'orde tots van esperar per saber lo que manava.

Un tal Jasbert inventà un *trasto* que es deia "gata", uns taulons allà muntava i unes rodes aplicà, per damunt hi va posar, rames i tapat de terra, va esser un bon sistema per s'inimic arribar.

Així es varen atracar an es fossat que hi havia, amb aqueixa picardia s'inimic se va enganar; se podien defensar de les seves grans pedrades pels natus ben manejades per saber-les *emplear*.

En aquell temps no existia encara arma de foc, ses fletxes eren es joc que de fet s'*emplearia*; també sa gran pedreria, que se solia emprar, uns bons cavalls per trotar *empleant* gran energia.

Durant un temps no hi havia combats a desenrotllar, un moro se preparà que nomia Infantilla, cinc mil homes comptaria i també de cent cavalls, amb espases de fi tall que es cristià esperaria.

Ses muntanyes de Canet on sa font d'aigua hi ha s'aigua se va desviar per matar tothom de set. Aquest va ser un secret, que s'alarma féu *cundir*: no poden estar aquí, això és un cas molt estret.

Tres-cents cavalls envestiren, en Nuno Sans al davant amb sos cavalls cavalcant, i els moros s'*apercebiren*. I allà tots se lluitarien amb esperit exaltat; cinquanta morts des veinat, i ets altres que fugirien.

N'Infantilla va quedar enterra ben estirat, d'espasa un gros forat que tot ho va ensangonar; allà enterra badallà, per mai més aixecar-se, era guerrer de dever, tot això d'ell se contà.

A dins sa Ciutat tiraren es cap de n'Infantilla, això fou un berenar que de fet los *assustaren*; es moros ja canviaren en sa forma d'actuar, ja cercaven de pactar a veure si ho arreglaven.

El sarraçà Benahabet llicència va demanar amb el rei poder parlar per saber es parer d'ell, per no tenir un *atropell*; dotzena part volen dar i ja tendrà per passetjar es cavall amb cascavell.

Vint cavalls li va enviar el rei, armats amb esment, ben alertada sa gent, de tothom desconfià; s'operació bé va anar i de ver el rebé el rei i se va tractar amb ell sa forma de concordar.

S'oferta va consistir en vint bísties carregades de carn i saques porgades per s'exèrcit mantenir. Reims bons per afegir-hi, cabrits per poder menjar, sa cosa molt canvià, s'inimic, molt va cedir.

Molt de mallorquins des Pla volgueren contribuir, los duien menjar i vi per poder-se alimentar; franquesa se demostrà a tots aquells sarraçans, los tractaven com germans per fam no haver de passar.

Es soldats se dedicaven tot lo sant dia a picar, ses trinxeres a buidar, d'això no se descuidaven. Sa Ciutat enrevoltaven per més segurs poder estar, volien assegurar des moros no se fiaven.

Després de dies passats, es *jeque* los proposà a tots els *gastos* pagar si ells volguessin partir. El rei no ha va consentir en aquelles condicions: "S'han cregut aquests senyors que se ne riuran de mi?"

El rei se va proposar, de no tornar a Barcelona, ell jurà per sa persona a sa Ciutat conquerir; en això ell se negà aposta havia vingut: "molt de disgust jo he tingut, per poder-me'n afliuixar".

A la fi, vent-se perduts per ells ses vides salvar, cinc besants volem pagar tant els grans com els menuts. Eren papers molt aguts, estaven ben *assustats*, sa por los havia entrat, tenien un gran disgust.

Xerrem en mallorquí!

ES GALL

De petits "serra-mamerra" sentíem cantar i bé; però, en sortir al carrer, avui veus que arreu se xerra quasi sempre en foraster.

Es vergonyós el que passa. Si te'n vas a l'Olivar a fer la compra a la plaça, sents tothom amb mala traça comprant fruita en castellà.

També, si a una "ventanilla" t'acostes, sents: "Diga usted!" I no els pots dir: "Lluny de [l'Illa

dins un barco de rejilla!"]". Que et diguin "nazi!" perilla els que en saben fer tan bé.

Aqueixa és la prova i mostra que s'acompleix el refrany:

"Hostes vendran a ca-nostra, que la llengua ens tallaran".

Important és nostra parla per ser qui som, per ser grans; el que ens cal és estimar-la, xerrant-la arreu, i ensenyar-la a la colla d'immigrants.

Si no ens entenen, que es fotin, que es sentin inferiors! I com a tals que s'acotin davant els reals senyors.

"Ser qui som", diu el poeta, per honra ho hem de tenir; cal que sigui nostra meta i serà una cosa feta. si xerram arreu i fi a Mallorca en mallorquí. Ω

An el rei li proposaren barques per poder fugir, cap a l'Àfrica anar-hi, d'aquest modo li parlaren. A fugir se proposaren en aqueixes condicions, no hi havia més raons si això ells acceptaven.

El rei reuní es consell i exposà s'ofertament, es pensar d'aquella gent, fou de no posar remei; sa venjança tornà llei, ells l'havien provocada: "Mos mataren En Montcada, destrossaren es ventrell".

Es Consell va acordar cap condició acceptar; sa Ciutat hem assaltar, aquesta és sa solució; farem sa preparació amb sa força que tenim

i a mirar si mos lluïm lluitant contra es sarraçó.

El rei moro reuní a sa força que tenia, a tots los advertiria que havien de complir: "Aquest serà es nostre fi, de la nostra existència, serà grossa penitència si no los feim esbandir.

Els moros tots furiosos amb lo que els havien dit no dormien en es llit, estaven molt nerviosos; estaven tots neguitosos ben disposats a lluitar; si sa vida hem de dar, la donaren ben gojosos. Ω

De la llibreta *Història de Mallorca* d'en Climent Garau i Salvà (continuarà)

Divendres, dia 12 de gener a Can Tronca (Sant Joan)

L'ESTEL de Mallorca

f a 15 a n y s

El dedicarem a s'Arenal de Mallorca, lloc on va néixer.

Farem un sopar per commemorar-ho, que costarà 2.000 ptes.

Informau-vos al 26 50 05

GRAN FESTA BLAU-GRANA A INCA

Nicolau Casaus: «A Mallorca hi ha nou penyes del Barça»

Divendres dia 1 de desembre, la **Penya Barcelonista d'Inca** va fer un sopar homenatge al vice-president del BARÇA, Nicolau Casaus. Més de tres-centes persones es van reunir al Foro de Mallorca. Nosaltres també hi érem i vam fer la següent entrevista al Sr. Casaus (Mendoza, Argentina, 1913).

- *Senyor Casaus, com veis aquesta temporada del Barça?*

- Molt bé. Tenim una plantilla completa, que encara passa per una fase d'acoblament però que ja

està practicant un futbol molt bo.

- *Teniu constància de quantes penyes oficials del Barça hi ha a Mallorca?*

- Naturalment que sí. Són nou i totes elles molt actives.

- *Es podrà repetir una fornada de la pedrera com la d'enguany, amb tants de jugadors joves al primer equip?*

- N'estic segur. La masia està en plena vigència i ens proporcionarà molts bons jugadors en el futur.

- *Quan Catalunya sigui independent, quina lliga jugarà el Barça? Una lliga europea, tal vegada?*

- Això no us ho puc contestar. Com comprendreu he vingut en representació del Barcelona i si diguéssiu el que realment pens comprometria la institució.

- *Pensau quedar uns dies a Mallorca?*

- M'agradaria molt, però no podré. Demà tenim partit amb el Santander i he de ser a l'estadi.

Redacció Ω

Nicolau Casaus amb Llorenç Fluixà, un dels 15 socis més antics.

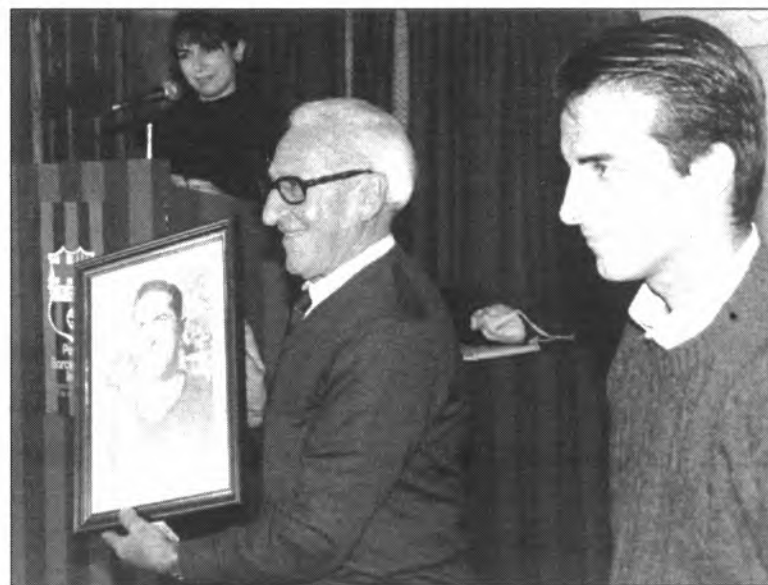
Nicolau Casaus amb l'ex-jugador del bàsquet Barcelona, Juanito de la Cruz, i la seva esposa.

Nicolau Casaus amb Joan Querol, l'ànima de la Penya del Barça-Inca.

L'acte va comptar amb l'actuació de la soprano Pilar Rosselló, gran seguidora del Barça, per cert, que va cantar Rosó-rosó acompanyada pel pare de Miquel Àngel Nadal, el gran músic Rafel Nadal, que també va fer un discurs entranyable.

Fou un dels moments més entranyables del vespre. La Penya del Barça d'Inca va retre homenatge a Antoni Esteve Morro (Esportles 1919), el precedent de Miquel Àngel Nadal. Antoni Esteve jugava de defensa central i va jugar amb el Barça les temporades 1943-1946. També va jugar amb el Costància, l'Hèrcules i el Tarragona.

L'ESTEL de Mallorca

Jaume Armengol, l'ex-batlle d'Inca és un dels socis més antics de la penya fundada l'any 1983 i que compta actualment amb devers 300 socis.

Nicolau Casaus donat la insígnia de plata a Joan Rosselló, el rei del botifarro. Joan Roselló va esser un del animadors del vespre cantant i recitant gloses.

A l'acte també va intervenir el tenor de Montuïri, Honorat Moll, que va cantar cançons com L'emigrant i Vou-veri-vou.

La penya d'Inca va regalar una insígnia de plata als tres presidents que han tingut: Joan Gual, Antoni de Lluís i el president actual, Miquel Sampol. A la fotografia el primer president, Joan Gual, amb Nicolau Casaus.

També es va regalar una insígnia de plata als quinze socis més antics: Antoni Plandolit, Joan Querol, Pere Amorós, Paco Ripoll, Llorenç Fluixà, Jaume Armengol, Joan Rosselló, Pedro Aloy... A la foto Nicolau Casaus amb l'ex-president de la Penya i un dels socis més antics, Antoni de Lluís.